

tepav

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

istikrar enstitüsü

Mali İzleme Raporu

- 2007 Yılı Temmuz-Ağustos Ayı Bütçe Sonuçları
- Sayıştay'ın Genel Uygunluk Bildirimi ve Hazine İşlemleri Raporu: Bulgular ve Denetim Formatı Üzerine Değerlendirmeler
- IMF Performans Kriterleri ve Konsolide Kamu Sektörü Dengesi: Yıl Sonu Hedefi Tutacak mı?

© 2007 TEPAV|ISE

Bu rapordaki tüm bilgiler kaynak gösterilmesi kaydıyla kullanılabilir.

I. 2007 Yılı Ağustos Ayı Sonu Sonuçları

A. Merkezi Yönetim 2007 Yılı Ağustos Ayı Bütçe Sonuçlarına Kısa Bakış

Gecikmeli olarak açıklanan Temmuz ayı sonuçları ile birlikte Ağustos ayı sonunda Merkezi Yönetim Bütçesi kümülatif olarak 8,4 milyar YTL düzeyinde açık vermiştir. Yerel yönetim ve fon payı düzeltmeleri yapıldığında, bütçe açığı 9,3 milyar YTL'ye çıkmaktadır. Bütçenin geçen yıl 474 milyon YTL fazla verdiği dikkate alındığında, bütçe performansındaki bozulmanın artarak devam ettiği görülmektedir.

Nitekim, mali tatil nedeni ile zamanında açıklanmayan ve çok daha olumsuz performans gösteren Temmuz bütçe sonuçları ile beraber değerlendirildiğinde, Ağustos ayına münhasır nisbeten olumlu bütçe performansı dahi bütçedeki bozulmanın önüne geçilemediğini ortaya koymaktadır. Temmuz ayında bütçe 6 milyar YTL civarında ve ilk altı ayın toplamına yakın bir açık vermiştir. Ağustos ayındaki kısmi düzelme sonrasında ise Temmuz ve Ağustos aylarının bütçe açıkları toplamı yılın ilk yarısındaki bütçe açıkları toplamının % 50'sine ulaşmıştır (Kutu1).

Kutu 1. Maliye Bakanlığının Başlangıç Bütçe Hedefleri ve Revize Hedefler; Hangisi Doğru? Mali raporlamada kredibilite sorunu

Maliye Bakanlığı Temmuz ayında yayınlamış olduğu “2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri ve Beklentiler Raporu” isimli dokümanında yıl sonu bütçe hedeflerini önemli ölçüde revize ederek bütçe açığını 16,8 milyar YTL’den 8,5 milyar YTL’ye indirmiştir. Buna karşılık geç açıklanan Temmuz ve Ağustos verilerine ilişkin basın açıklamasında ise, bütçe hedefleri içinde kalınacağı ve bütçe performansında herhangi bir bozulmanın yaşanmayacağı ifade edilirken revize rakamlar yerine başlangıç bütçe rakamlarının kullanıldığı görülmüştür. Bu hususa Eylül ayı içinde muhtelif yorumcular da dikkat çekmiştir. (Bkz. 15.9.2007 tarihli Hürriyet Gazetesi, Dr.Şükrü Kızılot’un yazısı.)

	Başlangıç Hedefi	Revize Hedef	Ağu.07	Başlangıçta Göre % Gerçekleşme	Revizeye Göre % Gerçekleşme
Bütçe Gideri	204.989	201.872	135.817	66,26	67,28
Faiz Dışı Bütçe Gideri	152.043	148.926	98.839	65,01	66,37
Bütçe Geliri	188.159	193.345	127.391	67,70	65,89
Bütçe Dengesi	-16.830	-8.527	-8.427	50,07	98,83
Faiz Dışı Bütçe Dengesi*	36.116	44.419	28.552	79,06	64,28

*Maliye Tanımlı

**Tablo 1. Merkezi Yönetim 2007 Ağustos Gerçekleşmeleri
(2006 Yılı ile Karşılaştırmalı)**

<i>milyon YTL</i>	Oc.-Ağus 06	Oc.-Ağus 07	Değişim (%)
Harcamalar	115.048	135.818	18,1
1-Faiz Hariç Harcama	80.913	98.839	22,2
Personel Giderleri	24.814	29.164	17,5
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	3.154	3.621	14,8
Mal ve Hizmet Alımları	9.947	12.189	22,5
Cari Transferler	33.138	42.370	27,9
Sermaye Giderleri	5.257	6.766	28,7
Sermaye Transferleri	1.788	2.422	35,5
Borç Verme	2.815	2.306	-18,1
2-Faiz Harcamaları	34.136	36.979	8,3
Gelirler	115.522	127.391	10,3
1-Genel Bütçe Gelirleri	112.726	124.261	10,2
Vergi Gelirleri	91.332	99.322	8,7
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	5.887	6.601	12,1
Faizler, Paylar ve Cezalar	15.088	10.781	-28,5
Sermaye Gelirleri	217	5.992	2.662,1
Alınan Bağış ve Yardımlar	203	1.566	670,3
2-Özel Bütçe Gelirleri	1.853	1.949	5,2
3-Düzen. ve Denet. Kurul.Gel.	943	1.180	25,2
Açıklanan Bütçe Dengesi	474	-8.427	
- Yerel Yön. ve Fon Payı Öd.	1.522	916	-39,8
Düzeltilmiş Bütçe Dengesi	-1.048	-9.343	791
Açıklanan Faiz Dışı Denge	34.609	28.552	-18
Düzeltilmiş Faiz Dışı Denge (Yer. Yön. Ve Fon Payları Düşülmüş)	33.087	27.636	-16,5
Program Tanımlı Faiz Dışı Denge	28.892	17.368	-39,9
Prog. Tan. Düz. Faiz Dışı Denge	27.370	16.452	-39,9

Geçen ayki Mali izleme Raporu'nda yaptığımız şekilde, merkezi bütçe gelirleri arasında yer alan özelleştirme gelirleri ayıklanıp bütçe sonuçlarına bakıldığında (TELEKOM gelirleri ve özelleştirme kapsamında arsa satış gelirleri), geçen yılın aynı dönemine göre 2007 yılı bütçe açığı 2,4 milyon YTL'den 16,2 milyar YTL'ye çıkmaktadır.

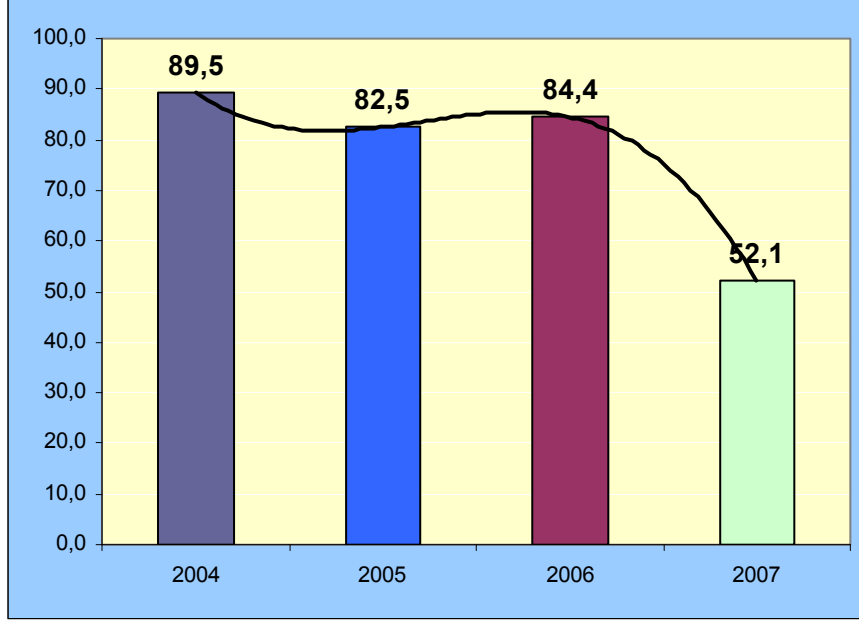
Tablo 2. Özelleştirme Gelirleri Hariç Ağustos Sonu Bütçe Dengesi (2006-2007)

<i>milyon YTL</i>	Oc.-Agus 06	Oc.-Agus 07
Açıklanan Bütçe Dengesi	474	-8.427
- Yerel Yön. ve Fon Payı Öd.	1.522	916
Düzeltilmiş Bütçe Dengesi	-1.048	-9.343
Özelleştirme Gelirleri	1.365	6.906
Hesaplanan Bütçe Dengesi	-2.413	-16.250

2007 yılı içinde bütçe dengesinde yaşanan bu sürekli bozulmaya, bütçe harcamalarının bütçe gelirlerinden, özellikle bütçe vergi gelirlerinden, çok daha hızlı oranda artmasının yol açtığı görülmektedir. Diğer taraftan, vergi gelirlerindeki artışın hedeflenenin altında kalmasının da bozulmanın diğer nedeni olduğu belirtilmelidir.

Program tanımlı kümülatif faiz dışı fazla performansındaki olumsuz gelişme Ağustos sonunda da devam etmiştir. 2007 yılı gerçekleştirmeleri, 2007 yılının son yılların en kötü performansının yaşandığı yıl olma özelliğini devam ettirmiştir. Temmuz ve Ağustos gerçekleştirmeleri ile birlikte yılın ilk sekiz ayı sonunda program tanımlı faiz dışı fazla performansı yıl sonu hedefinin % 52,1'i düzeyinde çıkmıştır. Buna karşılık, 2004-2006 yıllarında aynı dönemde faiz dışı fazla performansının yıl sonu gerçekleşmesinin ortalama % 85'i oranında olması, gelinen noktada 2007 yılı performansındaki olumsuz gelişmenin ve yıl sonu hedefine ulaşamama riskinin boyutunu açıkça göstermektedir.

Grafik 1. Ocak-Haziran Konsolide Bütçe (2004-2005) ve Merkez Yönetim Program Tanımlı Faiz Dışı Fazla Performansı (2006-2007)(Yıl sonu hedefine oran olarak)

Geçen raporlarda sürekli altını çizdiğimiz gibi, 2007 yılı bütçe performansı özellikle esasında önceki yıla ait olması gereken harcama ertelemeleri ve toplam gelirlerin çeşitli muhasebe uygulamaları ve mali raporlama farklılıkları ile yükseltilmesi ile; sosyal güvenlik prim affı, TMSF vergi borcu tahsilatı gibi bir defalık tedbir niteliğindeki çeşitli uygulamalar dışta bırakılıp bakıldığında dahi olumsuz çıkmaktadır. Bu konudaki gelişmeler hakkında bir fikir vermesi açısından, Nisan ayı raporumuzdan itibaren yaptığımız gibi, “Bütçedeki Eğilimler ve Yıl Sonu Bütçe Performansı Beklentisi” başlıklı bölümde yukarıda sıraladığımız unsurları dikkate alan bir değerlendirmeyi bu raporumuzun ilerleyen bölümlerinde Ağustos sonu itibarı ile de yapmaktayız.

B. Bütçe Giderleri

Merkezi yönetim bütçe giderleri Ağustos ayı sonunda bir önceki yılın aynı dönemine göre % 18,1 oranında artmıştır. Faiz dışı harcamalar açısından bakıldığında ise bu oran % 22,1 olmaktadır. Gerek toplam bütçe giderleri gerekse faiz dışı giderler toplamındaki artış, büyüme ve enflasyon artışının (yaklaşık % 14) 4 ve 7 puan üzerinde gerçekleşmiştir.

İlk sekiz ay sonunda toplam bütçe giderlerinin % 66,3'ü, faiz dışı giderlerin ise % 65'i kullanılmıştır. Ödenek kullanımında, geçen yıla göre, özellikle faiz dışı harcamalarda 2,5 puanlık bir artış söz konusu olmuştur.

Tablo 3. 2006-2007 Ağustos Ayı Sonu Karşılaştırmalı Bütçe Harcamaları

(milyon YTL)	Ocak-Ağustos				
	2006	2007	Artış Oranı (%)	2006 Gerç. Oranı (%)	2007 Gerç. Oranı (%)
Merkezi Yönetim Bütçe Harc. Top.	115.048	135.818	18,1	65,6	66,3
Faiz Dışı Giderler	80.913	98.839	22,2	62,5	65,0
I. Per. Giderleri	24.814	29.164	17,5	65,8	66,8
II.Sos. Güv. Kur. Devlet Primi Giderleri	3.154	3.621	14,8	62,2	35,8
III. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	9.947	12.189	22,5	53,3	78,2
Sağlık Harcamaları	3.780	4.226	11,8	70,7	
İlaç Harcamaları	521	580	11,4		
Tedavi ve Sağlık Malzemesi Harc.	1.005	1.014	0,9		
Yeşil Kart	2.254	2.632	16,8	77,4	101,2
Savunma ve Güvenlik (Sağlık Hariç)	3.102	3.609	16,3	41,4	44,2
Diğer Mal ve Hizmet Harcamaları	3.066	4.355	42,0	66,8	69,6
IV. Cari Transferler	33.138	42.370	27,9	66,8	69,6
Görev Zararları	1.256	682	-45,7	67,5	57,4
Hazine Yardımları	17.497	24.468	39,8	63,8	70,8
Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına Hazine Ya	16.066	22.921	42,7	64,7	70,9
SGK Transfer*	15.650	22.408	43,2	64,8	70,9
İşsizlik Sigorta Fonu	417	513	23,1	63,3	67,5
Kar Amacı Güt. Kuruluş. Yapılan Tran	132	561	325,7	71,2	84,7
Hane Halkına Yapılan Transferler	502	636	26,7	62,9	68,4
Tarımsal Amaçlı Transferler	4.375	5.118	17,0	92,2	97,5
Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	178	228	28,3	54,0	47,3
Sosyal Amaçlı Transferler	16	22		59,8	10,2
Yurtdışına Yapılan Transferler	455	331	-27,4	76,9	51,9
Gelirden Ayrılan Paylar	8.726	10.324	18,3	62,6	60,9
V. Sermaye Giderleri	5.257	6.766	28,7	44,0	55,9
VI. Sermaye Transferleri	1.788	2.422	35,5	67,8	66,4
Yurtiçi Sermaye Transferi	1.733	2.382	37,4	70,5	69,6
Yurtdışı Sermaye Transferi	55	40	-26,9	30,7	17,7
VII. Borç Verme	2.815	2.306	-18,1	75,3	62,4
Yurtiçi Borç Verme	2.684	2.185	-18,6	77,3	63,7
Yurtdışı Borç Verme	130	121	-7,2	49,4	45,6
VIII. Yedek Ödenekler					
Faiz Giderleri	34.136	36.979	8,3	74,3	69,8

Kaynak: Maliye Bakanlığı Muhasebat Gn. Md. ve kendi hesaplamalarımız

Ağustos ayında faiz dışı harcamalar % 5,1 oranında artmakla birlikte, harcama artışının kalemler arasında dağılımının oldukça farklılaştığı görülmektedir. Bu çerçevede başta cari transferler altında yer alan kalemler ile (sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferler hariç) sermaye giderleri geçen yılın aynı döneminin altında kalırken, bazı harcama kalemleri ise ortalamanın çok üstünde çıkmıştır. Yeşil kart dahil bütçe sağlık harcamaları % 112 oranında artarken, sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferlerde ise bu oran % 248'e çıkmıştır.

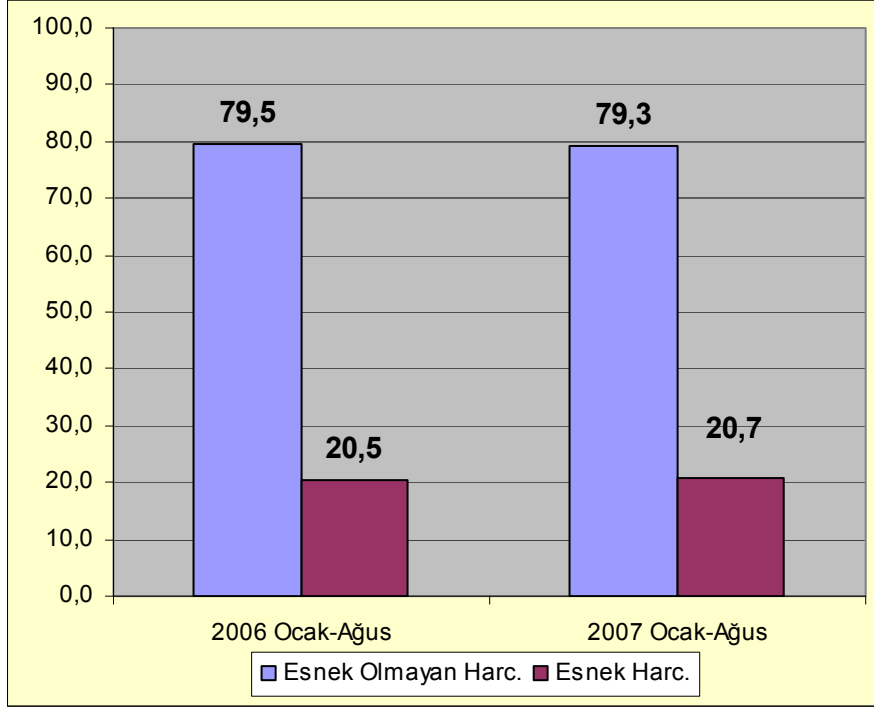
Ağustos sonu itibarı ile faiz dışı harcamalara en büyük katkı cari transferlerden gelmiştir. Toplam artışın % 51,5'i bu kalemden kaynaklanmaktadır. Yeşil kart ile memurlar için yapılan tedavi giderleri dahil edildiğinde bu oran % 55'e yaklaşmaktadır. Cari transferlerde öne çıkan kalem sosyal güvenlik kurumlarına yapılan Hazine yardımları olmuştur. Geçen yılın baz etkisi nedeniyle bu kalemin gelecek aylarda çok daha yüksek oranlarda artacağı beklenmektedir.

Tablo 4. Ağustos Ayı Sonu Merkezi Yönetim Bütçe Faiz Dışı Harcamalarının Faiz Dışı Harcamalardaki Artışa Katkısı

	Artış Oranına Katkı	(%) Dağılım
Faiz Dışı Harcamalar	22,2	100,0
Cari Harcamalar	8,1	36,8
Personel	5,4	24,3
Mal ve Hizmet Alımları	2,8	12,5
Sağlık	0,6	2,5
Savunma ve Güvenlik	0,6	2,8
Cari Transferler	11,4	51,5
Sosyal Güvenlik Kuruluşu.Hazine Yard.	8,5	38,2
SGK Transfer	8,4	37,7
Tarımsal Amaçlı Transferler	0,9	4,1
Gelirden Ayrılan Paylar	2,0	8,9
Sermaye Giderleri	1,9	8,4
Sermaye Transferleri	0,8	3,5
Diğer	-0,6	-2,8

Cari transferleri, % 36,8 oranındaki katkı ile cari harcamalar izlemiştir. Cari transferler ile cari harcamalar bu dönemde harcama artışını belirleyen ana kalemler olmuştur.

Grafik 2. Esnek Olan ve Olmayan Harcamaların Bütçe Harcamaları İçindeki Paylarının Gelişimi (Ocak-Haziran)

Esnek olmayan harcamaların payı Ağustos sonu itibarı ile % 79,3 oranında çıkmıştır. Esnek olmayan harcamaların toplam harcamalar içindeki payı ise geçen yıla göre bir değişme içinde olmamıştır.

C. Bütçe Gelirleri

Ağustos ayı sonunda merkezi yönetim bütçe gelirleri % 10,3 oranında artmıştır. Özelleştirme geliri niteliğinde olan gelirler toplam gelirlerden ayıklanıp bakıldığında artış oranı % 5,5'e düşmektedir. TELEKOM hisse satış gelirinin öne alınması ile arsa satışlarından elde edilen gelirler bütçe gelirlerinin çok daha düşük oranlarda gerçekleşmesinin önüne geçmiştir.

Vergi gelirleri toplamında ise artış oranı % 8,7 oranında çıkmıştır. Dahilde alınan katma değer vergisi ile özel tüketim vergisinin , kısmen ekonomideki yavaşlamanın da etkisi ile, hedeflerin gerisinde kalması vergi tahsilatının reel olarak düşmesine yol açmıştır.

Tablo 5. Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Ocak-Ağustos)

(milyon YTL)	Ağustos 07	Ağustos 06	Artış Or. (%)
Merkezi Yönetim Gelirleri	127.391	115.522	10,3
Genel Bütçe Gelirleri	124.261	112.726	10,2
I-Vergi Gelirleri	99.322	91.332	8,7
1. Gelir ve Kazanç Üz. Al.Vergiler	31.177	26.490	17,7
a) Gelir Vergisi	21.723	18.195	19,4
Gelir Vergisi Tevkifatı	19.430	15.990	21,5
b) Kurumlar Vergisi	9.454	8.295	14,0
Kurumlar Geçici Vergisi	9.345	7.635	22,4
2. Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	3.062	2.706	13,1
b) Motorlu Taşıtlar Vergisi	2.986	2.638	13,2
3. Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	40.900	39.627	3,2
a) Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	10.881	10.921	-0,4
b) Özel Tüketim Vergisi	24.976	24.372	2,5
c) Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	2.091	1.705	22,7
d) Şans Oyunları Vergisi	221	246	-9,9
e) Özel İletişim Vergisi	2.731	2.383	14,6
4. Uluslararası Tic. ve Mua. Al. Verg.	18.635	17.836	4,5
b) İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	16.958	16.469	3,0
5. Damga Vergisi	2.398	2.056	16,6
6. Harçlar	3.122	2.575	21,2
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	29	42	
II-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	6.601	5.887	12,1
III-Alınan Bağışlar ve Yard. ile Özel Gel.	1.566	203	670,3
IV-Faizler, Paylar ve Cezalar	10.781	15.088	-28,5
1.Faiz Gelirleri	3.530	3.918	-9,9
V-Sermaye Gelirleri	5.992	217	2.662,1
Özel Bütçeli İdarelerin Gelirleri	1.949	1.853	5,2
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gel.	1.180	943	25,2

Ağustos sonunda toplam vergi gelirleri hedefinin % 62,8'ine ulaşılmıştır. Geçen yıla göre 3,6 puanlık bir düşme söz konusudur.

Dahilde alınan KDV tahsilatı ve ÖTV'nin aksine, gelir vergisinde yaşanan olumlu performans vergi gelirlerinin bu dönemde çok daha düşük oranlara inmesinin önüne geçmiştir. Bu dönemde vergi gelirlerinde yaşanan artışın % 43'ü bu gelir kaleminden kaynaklanmıştır. Yılın geri kalan son dört ayında, özellikle KDV ve ÖTV performansında ekonomideki talep daralması ve son dönemde bu vergilere ilişkin yapılan çeşitli düzenlemeler nedeni ile beklentilerin dışında bir artış beklemediğimiz için vergi gelirlerinin yıl sonu hedefinin altında kalacağını tahmin etmekteyiz.

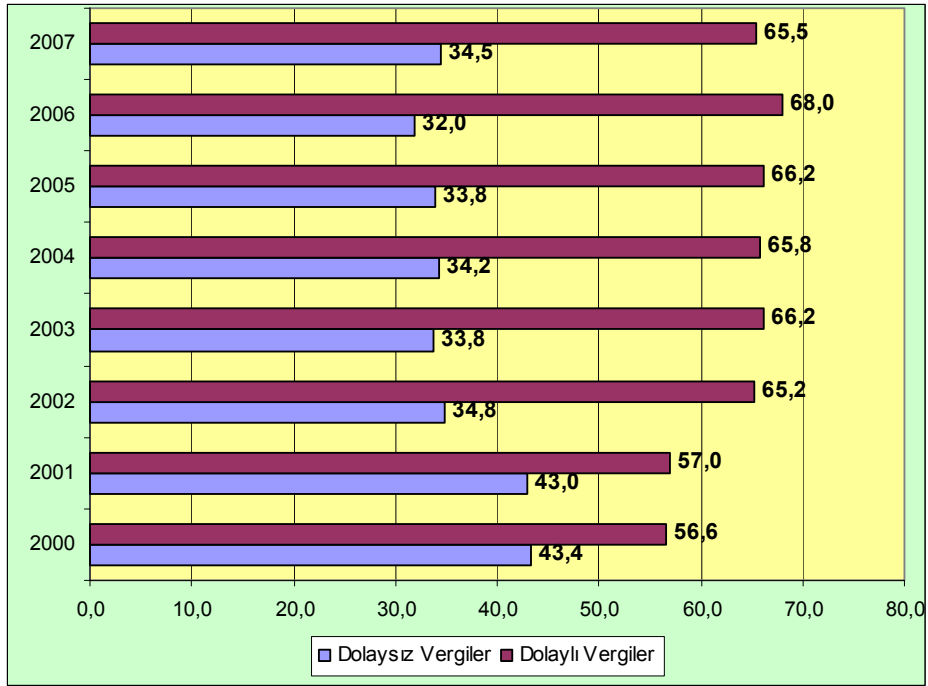
Tablo 6. 2006-2007 Ağustos Sonu Bütçe Vergi Gelirleri Gerçekleşmesi ve Artış Oranına Katkısı

milyon YTL	Ocak-Ağustos		Artış Oranı (%)	Artış Oranına Katkı (%)
	2007	2006		
Vergi Gelirleri	99.322	91.332	8,7	100,0
Gelir ve Kur.Kaz. Üz.Elde Edilen Ver.	31.177	26.490	17,7	58,7
Gelir Vergisi Tevkifatı	19.430	15.990	21,5	43,0
Kurumlar Geçici Vergisi	9.345	7.635	22,4	21,4
Özel Tüketim Vergisi	24.976	24.372	2,5	7,6
Petrol ve Doğalgaz Ür. İlişkin ÖTV	14.053	13.294	5,7	9,5
Kolalı Gazoz, Alkollü İç. Ve Tüt Mam.	7.790	7.804	-0,2	-0,2
KDV Tahsilatı	27.839	27.389	1,6	5,6
İthalda Alınan Katma Değer Vergisi	16.958	16.469	3,0	6,1
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	10.881	10.921	-0,4	-0,5
Diğer Vergiler	15.330	13.080	17,2	28,2
Damga Vergisi	2.398	2.056	16,6	4,3
Harçlar	3.122	2.575	21,2	6,8
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	2.091	1.705	22,7	4,8

Başta KDV ve ÖTV olmak üzere dolaylı vergilerde yaşanan performans düşüklüğü, dönemsel olarak dolaysız vergilerin

payında geçen yıla göre 2,5 puanlık bir iyileşme ortaya çıkarmıştır. Bu çerçevede, genel bütçe vergi gelirlerinin % 66,5'i dolaylı vergilerden oluşurken, geri kalan % 34,5'ü ise dolaysız vergilerden oluşmuştur.

Grafik 3. 2000-2007 Ağustos Sonu Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilatının Dolaylı ve Dolaysız Vergi Paylarının Gelişimi

C. Bütçedeki Eğilimler ve Yıl Sonu Bütçe Performansı Beklentisi

İlk sekiz ayda yaşanan gelişmeleri önceki dönem bütçe politikaları ile birlikte ele aldığımız bu bölümde, Nisan ayı raporumuzda başlattığımız analitik çalışmayı devam ettiriyoruz. Bu çerçevede, geçmişte oluşmuş ancak geçen yıl bütçe açığını küçülten, bu yıla ertelenmiş işlemler ile bir defalık tedbirleri bu yılki bütçe harcamaları ve gelirlerinden ayıklayarak, bir anlamda yapısal nitelikli açığın kompozisyonuna bakmaya çalışıyoruz.¹

Tablo 7. 2006-2007 Düzeltilmiş Bütçe Gelir ve Giderlerindeki % Artış

	Bir Önceki Yıla Göre % Artış				
	Ocak-Mart	Ocak-Nisan	Ocak-Mayıs	Ocak-Haziran	Ocak-Ağustos
Bütçe Giderler	25,6	20,7	21,8	23,4	18,1
Ayıklamalar Sonrası Bütçe Giderleri	17,5	14,4	15,0	17,1	12,4
Faiz Dışı Giderler	19,2	19,5	23,4	25,7	22,2
Ayıklamalar Sonrası Faiz Dışı Giderler	8,6	10,9	13,9	16,9	14,0
Bütçe Gelirleri	20,3	19,7	16,4	12,8	10,3
Ayıklamalar Sonrası Bütçe Gelirleri	10,6	12,6	12,9	10,3	8,1
Vergi Gelirleri	8,6	7,2	8,0	7,0	8,7
Ayıklamalar Sonrası Bütçe Vergi Gelirleri	9,4	8,0	8,6	7,5	9,2

2006 ve 2007 yılı bütçe performanslarındaki gelişmeye geniş anlamda bir defalık tedbir niteliğindeki etkiler ayıklanıp bakıldığında, yılın ilk çeyreğinde kümülatif olarak % 8,6 oranında tahmin edilen düzeltilmiş faiz dışı harcamalardaki artış, ikinci

¹ Nisan raporunda belirttiğimiz gibi ayıklamalar gider kanadında Yerel Yönetim ve Fon Payı, Emeklilere Vergi İadesi, Yükümlülüğü Doğmuş Giderler, Müteahhit Alacakları ile Bağ-Kur, SSK prim affi etkisi gibi ilgili yıl hesaplarında gösterilmesi gereken ama ertesi yıla devreden yükümlülüklerin ilgili yılda ait oldukları aylara belli varsayımlar altında oransal olarak dağıtılmasıyla yapılmıştır. Bu hesaplamalardaki miktarlara baz olarak önceki aylarda yayınladığımız Mali İzleme Raporlarındaki hesaplamalarımız kullanılmıştır. Gelir kanadında ayıklama ise, Özelleştirme Gelirleri, TELEKOM Nakit Fazlası, TMSF tahsilatları gibi bir defalık gelir kalemlerinin ait oldukları dönem gelir kalemlerinden düşülmesi suretiyle yapılmıştır. Buna ek olarak İhracatta KDV iadesi için ise, geçmiş yıl eğilimlerine göre ilgili olduğu yıl hesaplarında gösterilmek suretiyle bir düzeltme yapılmıştır.

eyrek sonunda % 100'e yakın oranda artarak % 16,9 düzeyine çıkmış, Ocak-Ağustos sonu itibarı ile ise % 14 oranına inmiştir.

Gelir tarafında ise, dzeltiymiş toplam bütçe gelirleri ilk çeyrekte % 10,6 oranından ikinci çeyrekte % 10,3'e, Ocak-Ağustos sonu itibarı ile ise % 8,1 oranına düşmüştür. Dzeltiymiş vergi gelirleri ilk çeyrekte % 9,4, ikinci çeyrek sonunda % 7,5 oranında artış gösterirken, Ocak-Ağustos sonu itibarı ile artış oranı % 9,2'ye çıkmıştır.

Bütçenin yapısal nitelik taşıyan sorunlarının başında vergi gelirleri tahsilatı gelmektedir. Geçen raporda belirttiğimiz gibi, yıl sonu vergi gelirleri hedefinin tutması için yılın ikinci yarısında vergi gelirleri tahsilatının % 22 oranında artması gerekmekte idi. Temmuz ve Ağustos ayları toplamına bakıldığında, geçen yılın aynı dönemine göre artışın % 13,2 oranında olduğu görülmektedir. Yılın ikinci yarısına ilişkin ilk iki aylık bu gerçekleşme, yıl sonu hedefi için geri kalan dört ayda vergi tahsilatındaki artışı % 26,8'e çıkarmıştır.

Özellikle dahilde alınan KDV ile ÖTV tahsilatı yanında ithalde alınan KDV oranın % 5'in altında kalacak olması, vergi tahsilatının yıl sonu hedefinin altında kalacağını göstermektedir. Ayrıca, kurumlar vergisine ait Kasım ayında ödenecek olan 2007 yılına ilişkin geçici vergi son taksidinin, bu yılın Ağustos ayındaki gibi yüksek çıkmayacak olması da (geçen yıl mahsuplaşmasının baz etkisinin ortadan kalkması nedeni ile) bu tesbiti güçlendirmektedir.

İzleyen tabloda görüleceği üzere yıl sonu hedefine ulaşılması için vergi gelirlerinin bundan sonra % 26,8 oranında artması gerekmektedir. Burada 10 puanlık bir düşme, revize toplam vergi gelirleri tahsilatının 4,6 milyar YTL tutarında daha düşük çıkmasına neden olacaktır.

Tablo 8. 2004-2007 Bütçe Vergi Gelirlerinin Altı Aylık ve son Dört Aylık Performansları

	milyon YTL				Artış Oranları (%)		
	I. Altı Ay	II. Altı Ay	Eylül-Aralık	Yıl Sonu	I. Altı Ay	II. Altı Ay	Eylül-Aralık
2004	44.394	55.980	32.929	100.373			
2005	54.408	65.214	37.765	119.621	22,6	16,5	14,7
2006	65.975	71.499	46.143	137.474	21,3	9,6	22,2
2007*	70.588	87.266	58.532	157.854	7,0	22,1	26,8

* Yıl sonu tahmini Maliye Bakanlığı Bütçe Gerçekleşmeleri ve Beklentiler Raporundan alınmıştır

II. Bütçe Finansmanı ve Borç Stokundaki Gelişmeler

Tablo 9. Hazine Nakit Dengesi (Ocak-Ağustos)

(milyon YTL)	Ocak*	Şubat*	Mart*	Nisan*	Mayıs*	Haziran*	Temmuz*	Ağustos*	Toplam*
GELİRLER	13.956	11.365	14.259	10.886	20.681	14.498	11.219	21.124	117.987
GİDERLER	17.524	15.894	15.696	15.070	17.682	16.750	17.666	16.295	132.575
Faiz Dışı Giderler	10.748	10.772	11.751	12.522	13.354	13.545	12.145	11.807	96.644
Faiz Ödemeleri	6.776	5.121	3.945	2.548	4.328	3.206	5.521	4.488	35.932
FAİZ DIŞI DENGE	3.208	593	2.509	-1.636	7.327	953	-926	9.317	21.344
NAKİT DENGESİ	-3.567	-4.529	-1.436	-4.184	2.999	-2.253	-6.446	4.829	-14.588
FINANSMAN	3.567	4.529	1.436	4.184	-2.999	2.253	6.446	-4.829	14.588
BORÇLANMA (NET)	6.228	6.851	268	-1.808	-2.424	-372	2.359	781	11.883
DIŞ BORÇLANMA NET	905	590	-403	-1.454	-463	-304	-24	-664	-1.817
Kullanım	1.811	3.472	145	41	1.541	320	696	114	8.141
Ödeme	906	2.882	548	1.496	2.004	624	720	778	9.957
İÇ BORÇLANMA NET	5.323	6.261	671	-354	-1.961	-68	2.383	1.445	13.700
Kullanım	15.789	8.188	12.427	8.206	9.103	10.741	12.235	2.684	79.374
Ödeme	10.465	1.927	11.755	8.560	11.064	10.809	9.853	1.240	65.673
ÖZELLEŞTİRME GELİRİ	0	0	5.984	0	0	0	982	0	6.966
TMSF'DEN AKTARIMLAR	0	0	11	66	20	0	0	0	97
DEVİRLİ-GARANTİLİ BORÇ									
GERİ DÖNÜŞÜMLERİ	32	82	92	94	17	38	59	26	440
BANKA KULLANIMI	-2.692	-2.404	-4.919	5.833	-612	2.587	3.047	-5.636	-4.798
KUR FARKLARI	-46	-142	15	-742	-107	-86	-91	244	-955
BANKA KULLANIMI NET	-2.646	-2.262	-4.934	6.575	-505	2.672	3.138	-5.880	-3.843

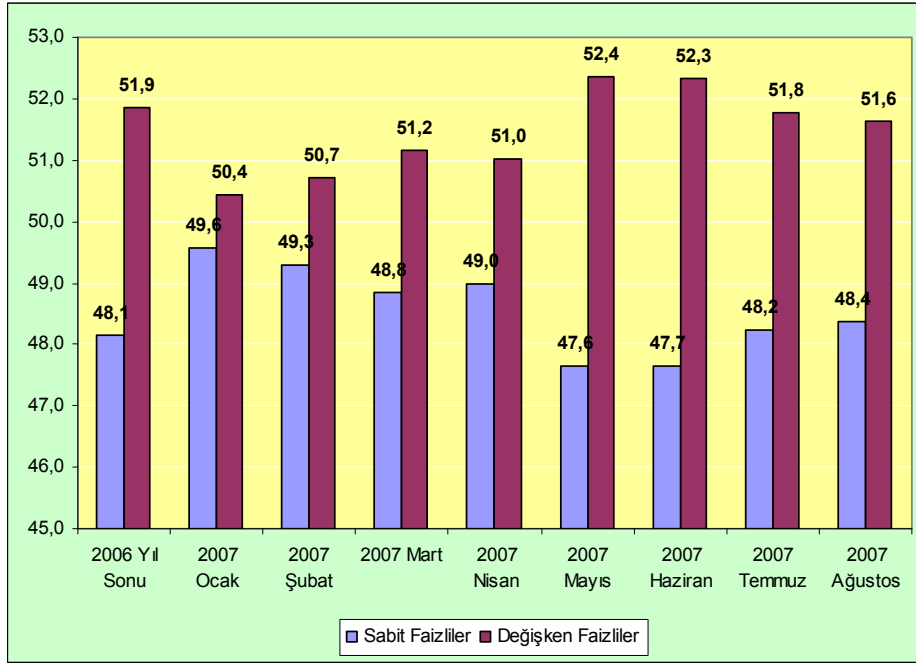
Hazine nakit dengesi, bütçe rakamlarının geç açıklandığı dönemlerde bu büyüklüğün tahmin edilmesinde öncü gösterge özelliği taşımaktadır. Nakit dengesi aynı zamanda bütçede gelir olarak gösterilen özelleştirme kalemini finansman içinde gösterdiği için, mali pozisyonu ve açığı daha net olarak görmemizi de sağlamaktadır.

Tablo 13. Genel Bütçe Dengesi ve Merkezi Bütçe Dengesi Karşılaştırmalı Tablosu (Haziran)

Genel Bütçe Dengesi		Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi	
(milyon YTL)	Ağustos Sonu	(milyon YTL)	Ağustos Sonu
Bütçe Dengesi	-9.697	Bütçe Dengesi	-8.427
Emanetler	132	Emanetler	82
Avanslar	575	Avanslar	596
Nakit Dengesi	-8.990	Nakit Dengesi	-7.750
Finansman	8.990	Finansman	7.750
Toplam Net Borçlanma	12.453	Toplam Net Borçlanma	12.476
Özelleştirme Geliri	987	Özelleştirme Geliri	987
Kasa/Banka ve Diğer İşlemler	-5.007	Kasa/Banka ve Diğer İşlemler	-6.270

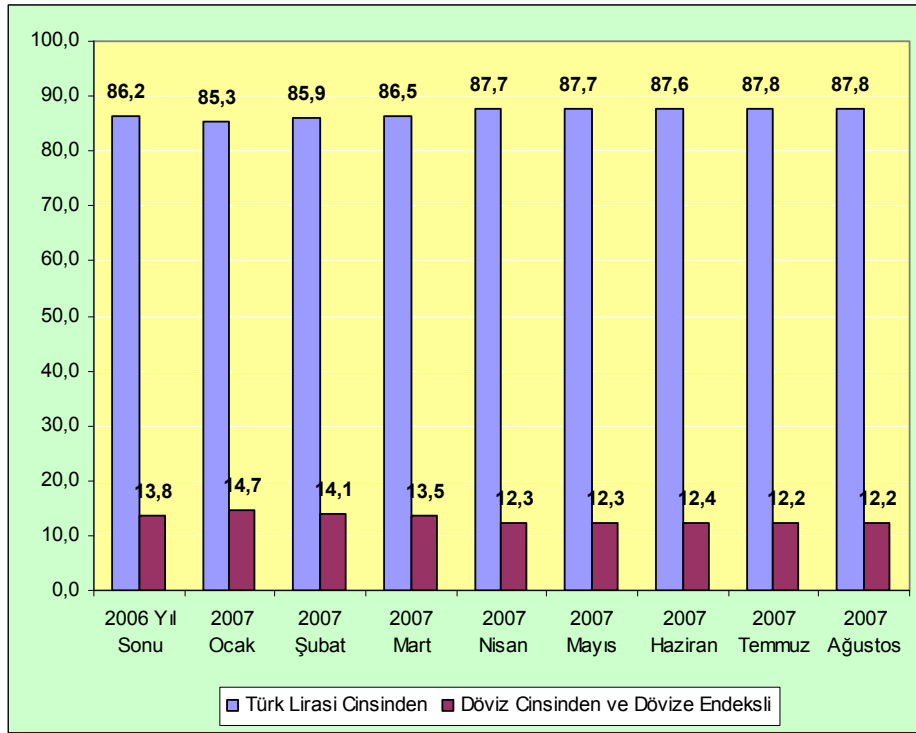
Dar tanımlı bütçe dengesi (Genel Bütçe), bu dönemde, geniş tanımlı (merkezi yönetim) bütçe dengesinin üstünde açık vermiştir. Bu duruma merkezi yönetimin diğer unsurlarını oluşturan özel bütçeli kuruluşlar ile düzenleyici ve denetleyici kuruluşların nakit dengelerindeki olumlu gelişmelerin neden olduğu düşünülmektedir.

Grafik 4. Merkezi Yönetim İç Borç Stoku Faiz Yapısı

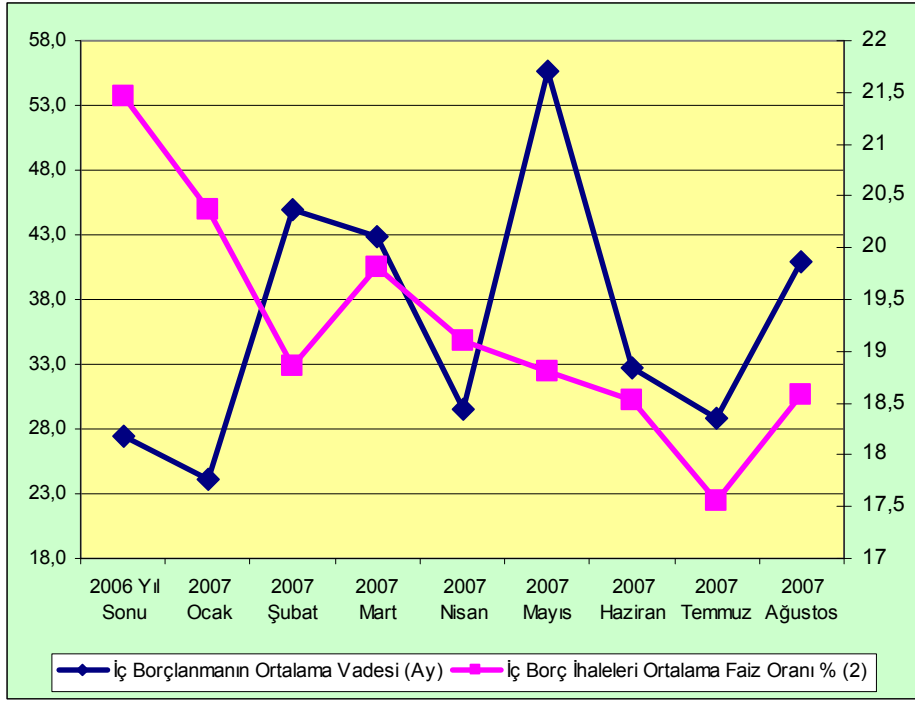
Merkezi yönetim iç borç stokunda son iki ayda değişken faizlilerin payında 1-1,5 puanlık bir azalma dikkati çekmektedir.

Grafik 5. Merkezi Yönetim İç Borç Stoku YTL-Döviz Yapısı

İç borç stoku döviz kompozisyonundaki yapı önemli bir değişiklik göstermemiştir.

Grafik 6. İç Borçlanmanın Ortalama Vadesi ve Faiz Oranı

Temmuz ve Ağustos aylarında yaşanan dalgalanmalardan ortalama borçlanma vadesi etkilenmemiş ancak ihale faizlerinde 1 puan civarında artış yaşanmıştır.

III. IMF Performans Kriterleri ve Konsolide Kamu Sektörü Dengesi: Yıl Sonu Hedefi Tutacak mı?

Uzunca bir süredir, IMF ile yürütülen stand-by düzenlemesine ve bu çerçevede içinde performans kriterlerinin durumuna ilişkin bir değerlendirmede bulunmamıştık. Bu raporumuzda, söz konusu kriterlerin son durumu ve yıl sonu görünümü konusunda bazı bulgulara değinmek istiyoruz.

IMF'ye verilen Mayıs 2007 tarihli niyet mektubunun ekinde yer alan konsolide kamu sektörü faiz dışı dengesine ait performans kriterlerinin Nisan 2007 sonu itibarı ile karşılanamadığı ve hedeften % 24 oranında (KİT'ler hariç % 38 oranında) sapıldığı dikkati çekmektedir. Nitekim aynı niyet mektubunda bu bir ihtimal olarak belirtilmiş ve tedbir alınacağı ifade edilmiştir. Ancak sözkonusu sapma tahmini doğrulanmış ve alınan tedbirlerin de bu sapma tahminini tersine çevirecek önemde olmadığı anlaşılmıştır. IMF'ye verilen niyet mektubunun diğer bir test noktası, Ağustos ayı sonu için konulan performans kriteridir. Aynı şekilde Ağustos sonu için konulan hedefin de, özellikle bütçe performansındaki bozulmanın etkisi ile, karşılanamayacağını tahmin etmekteyiz. Aşağıdaki tabloda bu konudaki değerlendirmelerimiz yer almaktadır.

Tablo 10. Konsolide Kamu Sektörü Hedef ve Gerçekleşmeleri (2007)

(milyon YTL)	Nisan 2007			Ağu.07			Yıl Sonu
	Hedef	Gerçekleş.	Sapma (%)	Hedef	Gerç. Tah.	Sapma (%)	Hedefi
Program Tanımlı Faiz Dışı Denge	12.338	9.342	-24,3	32.338	23.698	-26,7	39.738
Prg. Tan. Faiz Dışı Denge (KİT'ler Hariç)	11.738	7.311	-37,7	31.138	20.053	-35,6	37.238
Merkezi Yönetim Bütçesi		5.724			17.368		
Bütçe Dışı Fonlar*		936			1.139		
KİT'ler*		2.032			3.645		
Sosyal Güvenlik Kuruluşları*		-250			-281		
İşsizlik Sigortası Fonu*		900			1.828		

Geçen yıl aynı dönemde konsolide kamu sektörü faiz dışı denge rakamı yıl sonu hedefinin % 86'sı civarında gerçekleşmişken, bu

yıl bu oranın % 60 seviyesine gerilediği anlaşılmaktadır. Bu durumda, diğer koşullar sabit iken ve ek tedbir alınmadığı varsayımı ile; yılın geri kalan kısmı için IMF ile sürdürülen stand-by düzenlemesinin performans hedeflerinin tutturulmama riskinin giderek büyüdüğünü görüyoruz.

Tablo 11. Konsolide Kamu Sektörü Hedef ve Gerçekleşmelerinin Geçen Yılın Aynı Dönemiyle Karşılaştırması

	Ağustos 2006		Ağustos 2007 (Tahmin)		2007/2006 Değişme %
	Ağustos 2006	2006 Gerç. Oranı (%)	2007 Gerç. Oranı (%)	2007 Gerç. Oranı (%)	
Program Tanımlı Faiz Dışı Denge	31.441	87,0	23.698	59,6	-24,6
Prg. Tan. Faiz Dışı Denge (KİT'ler Hariç)	29.828	86,1	20.053	53,9	-32,8
Merkezi Yönetim Bütçesi	28.869	86,3	17.368		-39,8
Bütçe Dışı Fonlar*	-1.733	87,2	1.139		
KİT'ler*	1.614	106,7	3.645		125,9
Sosyal Güvenlik Kuruluşları*	1.278	143,5	-281		
İşsizlik Sigortası Fonu*	1.414	62,1	1.828		29,2

* 2007 TEPAV tahmin

Yukarıdaki tabloda yer alan 2007 tahminlerimizi geçmiş verilerdeki eğilimlerden hareketle türetmiş olmakla beraber; raporumuzun yayın süreci içinde gerek basında yer alan haberler gerekse Hazine tarafından yapılan basın açıklaması, bu tahminlerimizi doğrular bir biçimde 2007 yılı IMF performans kriterlerinin tutturulamayacağını (% 6.5 yerine % 4,3'lük bir gerçekleşme) ortaya koymuş bulunmaktadır. Gelişmeler özellikle KİT dengesinin enerji maliyetleri ile ilintili bir biçimde daha da ciddi bir bozulma içinde olduğuna da işaret etmektedir.

Kamu otoritesinin 2007 - 2008 bütçe tahminleri ile ilgili ayrıntılı bir değerlendirmeyi Eylül ayı Raporumuzda ele alacağız.

IV. Sayıştay'ın Genel Uygunluk Bildirimi ve Hazine İşlemleri Raporu: Bulgular ve Denetim Formatı Üzerine Değerlendirmeler

Sayıştay Başkanlığı 2006 yılı Bütçe uygulama sonuçlarına yönelik Uygunluk Bildirimi ile aynı yıla ait Hazine hesaplarına ilişkin Hazine İşlemleri Raporunu yayımlamış bulunmaktadır². Mali İzleme Raporu'nun bu bölümünde, bu iki belge üzerinde bazı değerlendirmelerde bulunacağız.

A. Genel Uygunluk Bildirimi ve Meclis Görüşmeleri-Ödenek Dışı Harcamalar

Sayıştay Uygunluk bildirimleri, bir bütçe yılı için Meclis'ten alınan harcama ve gelir toplama yetkisinin, özellikle ödenekler açısından verilen yetki sınırları içinde kullanılıp kullanılmadığı konusunda Meclise bilgi veren raporlardır. Bu açıdan, hem bu raporlara dayanak teşkil eden Kesin Hesap Kanun tasarısı hem de uygunluk bildirimlerinin Meclis ve kamuoyu tarafından yakından takip edilip değerlendirilmesi en önemli hesap verme mekanizmalarından birisidir. Buna karşılık, Ülkemizde bütçenin kesin hesap ve uygunluk görüşmeleri çok kısa geçilmekte ve geçmiş yılın hesabının değerlendirilip eksik yönlerin sorgulanması yeterince yapılmamaktadır. Bu durumun oluşmasında kesin hesap ve uygunluk bildirimlerinin Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'nda gelecek yıl bütçesinin uzunca bir süre görüşülmesinin arkasından Komisyon'ca ele alınmasının rolü yadsınamaz. Rakam yığını olarak tabir edilebilecek (örneğin bu yılın uygunluk bildirimi 565 sayfadır) bir dökümanın kimse tarafından uzun süren yeni yıl bütçe görüşmeleri sonrasında ele alınıp değerlendirilmesi de pek yapılmadığı için, bir önceki dönemin hesabı genellikle çok fazla sorgulanmamakta, sadece açık kalan hususların Sayıştay'ca takip

² Sözkonusu Rapor'a <http://www.sayistay.gov.tr/rapor/rapor3.asp?id=73> linkinden ulaşılabilir.

edilmesi benimsenerek geçiştirilmekte ve Kesin Hesap Kanunu ve Uygunluk Bildirimi hakkettiği ilgiyi Meclis ve kamuoyundan görememektedir.

Bu açıdan Kesin Hesap Kanunu ve Uygunluk Bildirimlerinin ya ayrı bir uzmanlık komisyonunda ya da aynı Plan ve Bütçe Komisyonu'nda gelecek yıl bütçe görüşmeleri başlamadan özel gündemle görüşülmesini sağlayabilecek bir düzenlemenin yapılmasında büyük yarar olduğu görüşünderiz.

Bu yılın uygunluk bildiriminde en fazla dikkati çeken husus, bütçede Meclisten alınan yetkinin aşımı anlamında ödenek dışı olarak gerçekleşen toplam 3.036.842.839,99 Yeni Türk Lirası gider olduğu ve bunun;

- *Genel Bütçeli İdarelerde: 955.062.605,20 Yeni Türk Lirası ödenek gönderme belgesi aranmaksızın yapılan giderlere, 917.175.474,76 Yeni Türk Lirası personel giderlerine, 1.159.120.004,55 Yeni Türk Lirası da sorumluluk gerektiren giderlere,*
- *Özel Bütçeli İdarelerde: 789.829,12 Yeni Türk Lirası ödenek gönderme belgesi aranmaksızın yapılan giderlere, 4.124.324,44 Yeni Türk Lirası personel giderlerine, 570.601,92 Yeni Türk Lirası da sorumluluk gerektiren giderlere,*

ait olduğu bulgusudur.

Buradan yaklaşık 3 milyar YTL civarında giderin ödeneksiz olarak harcandığı, yani Meclis'in verdiği yetkinin dışında harcamada bulunduğu sonucunu çıkarmak mümkün bulunmaktadır. Hemen hemen her bütçe yılında karşılaşılan bu durum için ise adına "mütemmim" yani "tamamlayıcı ödenek" denilen bir uygulamaya gidilmekte; aşağıdaki ibareler ile Sayıştay aşılın bu yetkinin bir kısmı için tamamlayıcı ödenek verilmesini istemekte bir kısmı için ise (sorumluluk gerektiren ödemeler) takdiri Meclise bırakmaktadır.

"Bu duruma göre, ödenek dışı giderlerin;

a) Genel Bütçeli İdarelerde: 955.062.605,20 Yeni Türk Lirası tutarındaki kısmı; kanunlarına göre ödenek gönderme belgesi aranmaksızın yapılması öngörülen 657 sayılı Kanunun 62 nci maddesi gereğince verilen sürekli görev yolluğu ödemeleri, yine 657 sayılı Kanunun 207 nci ve 208 inci maddelerine göre verilen doğum ve ölüm yardımı ödemelerine, 917.175.474,76 Yeni Türk Lirası tutarındaki kısmı da ödenek gönderme belgesi beklenmeksizin ödenmesinde zaruret olan personel giderlerine ait olduğu cihetle, **bu ödenek dışı giderler için tamamlayıcı ödenek verilmesi uygun olur.**

Kalan 1.159.120.004,55 Yeni Türk Lirası tutarındaki ödenek dışı gider, ödeneği olmaksızın gerçekleştirilmesine yasalarla izin verilmeyen giderlere ilişkindir.

b) Özel Bütçeli İdarelerde: 789.829,12 Yeni Türk Lirası tutarındaki kısmı; kanunlarına göre ödenek gönderme belgesi aranmaksızın yapılması öngörülen 657 sayılı Kanunun 62 nci maddesi gereğince verilen sürekli görev yolluğu ödemeleri, yine 657 sayılı Kanunun 207 nci ve 208 inci maddelerine göre verilen doğum ve ölüm yardımı ödemelerine, 4.124.324,44 Yeni Türk Lirası tutarındaki kısmı da ödenek gönderme belgesi beklenmeksizin ödenmesinde zaruret olan personel giderlerine ait olduğu cihetle, **bu ödenek dışı giderler için tamamlayıcı ödenek verilmesi uygun olur.**

Kalan 570.601,92 Yeni Türk Lirası tutarındaki ödenek dışı gider, ödeneği olmaksızın gerçekleştirilmesine yasalarla izin verilmeyen giderlere ilişkindir.

*Kesin Hesap Kanun Tasarısının tamamlayıcı ödenekle ilgili 5 inci maddesini etkileyen ve sorumluluk gerektiren, yukarıda ayrıntılarıyla açıklandığı üzere; Genel Bütçeli İdareler için 1.159.120.004,55 Yeni Türk Lirası, Özel Bütçeli İdareler için 570.601,92 Yeni Türk Lirası (Merkezi Yönetim toplamı 1.159.690.606,47 Yeni Türk Lirası) tutarındaki ödenek dışı gider için **tamamlayıcı ödenek verilip verilmemesi yüce Meclisin takdirindedir.** (Kaynak: 2006 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi s.11)*

Rapordaki bu ifadelerden görüleceği üzere, sorumluluk gerektiren ödenek aşırımları için tamamlayıcı ödenek verilip sorumluluğun kaldırılması Meclisin takdirine bırakılmaktadır. Halbuki, 5018 sayılı Yasaya göre, belirli hizmetler için bütçeye konulmuş bulunan ödeneklerden fazla harcama yapılmaması ödenek kullanımında esastır.

Ayrıca ödenek dışı harcama yapan sorumlulara karşı maaş kesme vb. cezaların uygulanması ise yine 5018 sayılı Yasa'da yer almaktadır. Hal böyle iken, bu gibi durumlar ortaya çıktığında Meclis, başta vermediği bir harcama yetkisini yasalara aykırı biçimde harcama yapan sorumluları kurtarma anlamına gelecek bir biçimde sonradan tamamlayıcı ödenek şeklinde vermektedir. 2006 yılında 1.1 milyar YTL tutarındaki bu tür sorumluluk gerektiren ödenek aşımalarının tamamına yakın kesimi Milli Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı bütçelerine aittir. Kanımızca bu tür sorumluluk gerektiren ödemelerin neler olduğu ve nelerden kaynaklandığı konularında Sayıştay Meclis'e ek bir rapor sunmalı ve yapılacak işlemin gereğine bu rapor bulguları doğrultusunda karar verilmelidir. Bu tür ödenek aşımalarının raporlanmalarına rağmen Meclis tarafından ibra edilmeleri, raporlamaların formaliteye dönüşmesine yol açacak ve Sayıştay'ın güvenilirliğini zedeleyecektir.

Sayıştay, buna karşılık, aynı raporlarda kanımızca haklı bir biçimde bazı harcama kalemlerinin hizmet gerekçelerini yetersiz bulmaktadır. Rapordan yapılan alıntı bu konuda bazı ipuçları vermektedir.

“ Yukarıda belirtilen hükümlere rağmen;

a) Kurumların 2006 Malî Yılı Bütçe Tasarılarının hizmet gerekçesi ve hedeflerine ilişkin bölümlerinin incelenmesinde, - genel olarak- her bir hizmet biriminin faaliyet alanlarına ilişkin genel açıklamalarda bulunduğu; ancak, öngörülen ve gerçekleştirilmesi planlanan hedeflere ilişkin (Bütçe Hazırlama Rehberi-Hizmet Gerekçesi ve Hedefleri maddesi çerçevesinde) açıklamalara yeterince yer verilmediği;

b) Kurumların 2006 Malî Yılı Kesin Hesap Cetvelleri gider açıklamalarının incelenmesinde ise; –genel olarak- her bir hizmet birimi itibariyle düzenlenmesi gerekli olan Kurumlar Bütçe Tasarılarında öngörülmüş olması gereken hizmet gerekçesi ve hedeflerinin ne ölçüde gerçekleştirildiği yönüyle açıklamalardan çok, gider tertipleri itibariyle ekonomik sınıflandırmanın birinci ve ikinci düzeyinde ödenek, gider, ödenek iptali vb. verilerle ilgili açıklamalarda bulunduğu;

Görölmektedir.

Bu durum ise, Bütçe hizmet gerekçesi ve hedefleri ile kesin hesap gider açıklamasının

hedefler ve gerçekleşen değerler açısından karşılaştırılmasını güçleştirmektedir.

Diğer taraftan, Kurum kesin hesap gider açıklamalarında, ekli tablolarda (Genel Bütçeli

İdareler, Özel Bütçeli İdareler, Düzenleyici ve Denetleyici

Kurumlar itibariyle ayrı ayrı) gösterilen gider tertiplerine ilişkin

açıklamalar; ödenek iptal edilme oranları yüksek olduğu halde, iptal edilme gerekçelerinin yeterince açıklanmaması nedeniyle

yetersiz bulunmuştur” (Kaynak: Genel Uygunluk Bildirimi, s.46)

Aslında yıllardır hemen hemen her raporda benzer saptamaların yapıldığını burada not etmeliyiz. Bu açıdan, rapordaki bu önemli tesbit ve değerlendirmelere rağmen, Sayıştay raporlarının ve Genel Uygunluk Bildirimlerinin hesap verme sorumluluğu bağlamında Mecliste ve kamuoyunda yeterli farkındalığı yaratamamasının bir nedenini de Sayıştay raporlarının hala dil, içerik ve sunuş bakımından anlaşılabilir açıklık ve sadelikte olmamasına bağlayabiliriz. En son yayınlanan TEPAV’ın Mali Saydamlık İzleme Raporunda da bu konuya dikkat çekilmekte ve bu gözlemler ışığında Sayıştay’ın iletişim stratejisini ve rapor formatlarını daha profesyonel bir düzeye çekmesinde yarar bulunmaktadır.

Kutu 2. TEPAV Mali Saydamlık İzleme Raporu (V-VI, Eylül 2007): Kesin Hesapların Parlamento Tarafından Onaylanması ile Mali Sonuçların Dış Denetiminde ve Değerlendirilmesi Sürecinde Açıklık

Beşinci ilke kapsamında değerlendirme formunda yer alan sorularla kesin hesapların kapsamlı bir şekilde raporlanması, parlamentoya sunulması ve mali sonuçların dış denetimi ve dış denetim sonuçlarının elde edilebilirliği konuları ele alınmaktadır.

2006 yılında bu ilke, 2005 yılına göre, her iki dönemde de bir düşme eğilimi içinde olmuştur. Endeks değeri 2006 yılı sonunda 41,6 puan ile ilk defa genel endeks değerinin altında çıkmıştır.

Tablo 6. Kesin Hesapların Parlamento Tarafından Onaylanması ile Mali Sonuçların Dış Denetiminde ve Değerlendirilmesi Sürecinde Açıklık İtkesi Endeks Sonuçları (%)

	I Dönem			II Dönem		
	2005	2006	Değ. (%)	2005	2006	Değ. (%)
V						
KESİN HESAPLARIN PARLAMENTO TARAFINDAN ONAYLANMASI İLE MALİ SONUÇLARIN DIŞ DENETİMİNDE VE DEĞERLENDİRİLMESİ SÜRECİNDE AÇIKLIK	45,4	43,1	-5,2	44,2	41,6	-5,7
Devletin kaynak kullanımı ile ilgili uygulama sonuçların gösteren						
V.1 kesin hesapların belli bir sürede ve ilgili tarafların anlayacağı açıklık ve kapsamda hazırlanması ve parlamentoya sunulması	51,5	49,2	-4,5	51,9	47,6	-8,3
Kesin hesapların parlamentoda özel bir komisyon tarafından						
V.2 görüşülmesi ve bütçe ile hedeflenen programlarla gerçekleştirme sonuçlarının kesin hesaplar içinde raporlanması	51,9	41,2	-20,5	47,9	39,7	-17,2
Ulusal bir dış denetim kurumunun varlığı, denetim						
V.3 standartlarının önceden belli olması, kamuoyuna ve parlamentoya sürekli bilgi aktarılması	43,5	43,4	-0,2	43,9	42,4	-3,4
Parlamentoya sunulan denetim raporlarının medya, sivil toplum						
V.4 örgütleri ve vatandaşlar tarafından elde edilebilir olması ve ayrıca vatandaşın bunları anlayacağı şekilde hazırlanması	34,8	38,5	10,5	32,9	36,9	12,1

Bütçe sürecinde yapısal reformlarla birlikte değişimin yaşandığı bu dönemde parlamentonun etkin çalışması yanında parlamento ile kamuoyunun yeterli düzeyde bilgilendirilmesi önemli görülmelidir. Kuruluş bütçelerinde program hedefleri ile gerçekleştirmelerin raporlanma düzeyi ve kapsamı konusundaki anlaşılabilirlik sorunları, bu değerlendirmede de bir sorun alanı olarak görülmeye devam etmiştir. Bu anlamda katılımcıların bu dönemde ortak algılaması bütçe hedefleri ile kesin hesaplar arasındaki ilişkin bütçe sistematığının kurulmadığı yönünde olmuştur. Yine bu anlamda kesin hesapların ayrı bir komisyon tarafından görüşülmesi de mali saydamlık açısından yetersiz görülmüştür.

Alt ilkeler itibarı ile olumsuz algılamının en yüksek çıktığı ilke geleneksel olarak bu dönemde de “parlamentoya sunulan denetim raporlarının medya, sivil toplum örgütleri ve vatandaşlar tarafından elde edilebilir olması ve ayrıca vatandaşın bunları anlayacağı şekilde hazırlanması” olmuştur.

B. Hazine İşlemleri Raporu Konusundaki Değerlendirmelerimiz

Sayıştay, Genel Uygunluk Bildirimlerine ek olarak, 1995 yılından itibaren başlattığı bir uygulama ile Hazine İşlemleri Raporu adı altında bir rapor daha hazırlamaktadır. Bu raporda borçlanma işlemleri ile Hazine Müsteşarlığı'nca yerine getirilen diğer fonksiyonlara ait mali işlemlerin denetimleri ile bir kısım analiz ve değerlendirmeler yapılmakta ve Genel Uygunluk bildiriminde yer alan Hazine işlemlerine dair uygunluğa tabi işlemlere ait detaylar yer almaktadır.

Hazine İşlemleri Raporunda bu yılki değerlendirmeleri bir kaç başlık altında ele almaktayız.

1. Bütçe Açığının Boyutu konusunda Sayıştay bulgularına katılmakla beraber yeterli bulmuyoruz.

Raporun bulgularına göre, bütçe açığı bütçe dışı işlemler nedeni ile olması gerekenden küçük olarak sunulmaktadır. Nakit bazda 2006 yılı bütçe açığı 6.2 milyar YTL iken, bütçe dışı işlemler nedeni ile bu açığın 13.6 milyar YTL civarında olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bütçe dışı işlemlerin; silinen Hazine alacaklarının bütçe ile ilişkilendirilmemesi, bütçe dışı borç kullanımları, ikraz niteliğinde verilen kaynaklar , özelleştirme gelirleri vb. işlemlerden kaynaklandığına dikkat çekilmektedir. Bütçe dışı işlemler konusundaki Sayıştay tesbitleri, son iki yıldan bu yana TEPAV Mali İzleme Raporlarında yer alan bütçe açığının doğru ölçülüp raporlanmadığı şeklindeki bulgularımız ve bunlara yol açan kalemler ile yakından örtüşmektedir. Bunların nedenlerine baktığımızda ise, 5018 sayılı Yasa ve 4749 sayılı Yasaya torba yasa düzenlemeleri ile getirilen çok sayıda çeşitli nitelikteki hükümlerin neden olduğu açık bir biçimde görülmektedir. Sayıştay raporunun ekinde bunların geniş bir dökümü bulunmaktadır.

Buna karşılık Sayıştay Raporunda eksiklik olarak nitelendirilebilecek olan husus, Sayıştay'ın sadece Hazine muhasebe kayıtları üzerinden bu tesbitleri yapmasıdır. Zira daha önceki raporlarımızda da vurguladığımız gibi, bütçe açıkları sadece kayıtlı işlemler üzerinden değil, ait oldukları yılların yükümlülükleri ve giderleri olarak muhasebeleştirilmeleri gerekirken 323 sayılı Bütçeleştirilecek Borçlar hesabı ve/veya benzer uygulamalar ile yılı içinde gider kaydedilmeyen, yıl sonuna doğru tel emirleri ile tahakkuk ettirilmeyen ve gider muhasebesi dışında bırakılan işlemler nedeni ile de oluşabilmektedir.³ Bu açıdan Sayıştay'ın sadece Hazine hesaplarına bakmayıp özellikle Maliye Bakanlığı muhasebe mizanlarına ve biriktirilerek gider kaydedilmeyen yıl sonu yükümlülüklerine de bakması, resmin tümünün görülmesi açısından gereklidir. Nitekim Hazine Müsteşarlığının web sitesinde yer alan en son Basın açıklamasında IMF performans kriterlerinin 2007 yılı için tutturulamama nedenlerinden birisinin geçmiş yıllardan gelen harcama yükümlülükleri olduğunu belirtmesi bu konunun önemini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu türdeki yükümlülüklerin hiç olmazsa bir kısmının kamuoyunca takibine yardımcı olacak olan devlet muhasebe mizanındaki uygulamaların da kamuoyuna açıklanmasını ve Sayıştay'ın bu gibi konularla da ilgilenmesini beklemekteyiz.

2. Bir kısım Hazine Borç ve alacaklarının muhasebe ve takip sistemi konusundaki eksiklikler konusunda Sayıştay haklı fakat nisbeten geç kalmış tesbitler yapmaktadır.

Hazine İşlemleri Raporu'nda bazı IMF teminat senetlerinin kaydı, teşvik amaçlı kredilerin kaydı ve takibi, KİT sermaye hesaplarındaki kayıt eksiklikleri vb. alanlarda Sayıştay'ın

³ Bu konuda ayrıntılı değerlendirme için Temmuz 2006 tarihli Mali İzleme Raporuna bakılabilir.

tesbitleri doğru olmakla beraber geç kalmış tesbitlerdir. Zira bu tür uygulamalar eskiden bu yana yapılmakta ve her yıl aynı Sayıştay denetimine tabi olmaktadır. Teşvik amaçlı krediler ile ilgili geçen yıl yapılan tesbitin dışında; süregelen bazı uygulamaların bu yıl yeni farkedilmiş gibi gündeme gelmesi, Sayıştay'ın denetim sisteminde de bir eksikliğe işaret etmektedir. Zira bunlar zamanında tesbit edilerek gerekli tedbirlerin alınması için İdareye uyarıda bulunulması halinde, muhasebe kayıtlarının daha düzgün ve düzenli tutulması imkanı çok önceden sağlanmış olabilirdi. Öte yandan geçmişte büyük ölçüde muhasebe standartlarının yetersizliği ve kurum içi koordinasyonsuzluklar nedeni ile ortaya çıktığı bilinen bu tür eksikliklerin de 5018 sayılı Yasa, özellikle 4749 sayılı yasa ve yeni muhasebe yönetmeliklerinin verdiği imkanlar da kullanılarak artık Hazine Müsteşarlığı'nca giderilmesi ve iç kontrol sisteminin buna göre ele alınması da bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

3. Sayıştay'ın Hazine İşlemleri Raporunda borç analizleri veya benzeri değerlendirmeler yapması format ve kalite açısından uygun değildir.

Hazine İşlemleri Raporu'nda Sayıştay; borçların sürdürülebilirliği, kompozisyonu, faiz ve vade yapısı vb. konularda bazı analizler yapmaktadır. Her ne kadar bunların ele alınmasında ASOSAI'nin kamu borçlarının denetimine ilişkin dokümanlarından faydalandığı ifade edilse de; yapılan analizler bilinenlerin tekrarının ötesine geçememekte ve bu yönü ile Sayıştay raporundan beklenen içerik ve etkiyi taşımamaktadır.

Kanımızca, bu durumun oluşmasında kamu borçlarının denetim standartları konusundaki kavram kargaşası rol oynamaktadır. Sayıştaylar esas olarak mali denetim ve performans denetimi yapar. Mali denetim bir uygunluk denetimi iken, performans denetimi hükümetçe belirlenen hedeflere ne şekilde uyulduğu ve

kamu kaynaklarının bu hedeflere uygun kullanılıp kullanılmadığına yöneliktir. Buna karşılık Hazine İşlemleri Raporu'nda hem uygunluk denetimi olarak mali denetim ve hem de içeriği pek belli olmayan ve hangi amaçla da uygunluk denetiminde yer aldığı da net olmayan bir borç analizi yer almakta ancak bu analizi bir performans denetimi olarak nitelendirmek mümkün bulunmamaktadır. Bu açıdan Hazine İşlemleri Raporu ne tam bir mali uygunluk raporu ne de performans denetimi raporu özelliği göstermektedir. Sayıştay, hiçbir performans hedefi/kriteri dikkate almadan performansın ne ölçüde gerçekleştiğine ilişkin bir değerlendirme yapamaz. Sayıştay hiç olmazsa geçen yıl IMF performans kriterlerine ne ölçüde uyulduğu gibi bir konuda bir çalışma yapsa idi, bunun katma değerinin daha fazla olabileceği kanısındayız. Bu açıdan nitelik olarak Hazine İşlemleri Raporu'nun öncelikle bir Mali Denetim ve Uygunluk Denetimi Raporu olarak yazılmasının ve Sayıştay'ın bu türdeki analizleri daha içerikli bir biçimde ayrı bir performans denetim raporunda ele almasının daha uygun olacağını düşünüyoruz.

EKLER

Ek Tablo 1. 2007 Merkezi Yönetim Bütçe Ödenek ve Giderleri
(Ağustos Sonu)

	Oca-Mar.	Nis.-Haz.	Temmuz	Ağustos	Toplam	2006 Bütçe	(%) Gerçek.	Harcama. (%) Dağ.
Giderler	49.441.897	51.237.546	19.207.560	15.930.614	135.817.617	204.988.546	66,26	100,00
Faiz Hariç Giderler	33.475.107	40.310.870	13.439.890	11.612.787	98.838.654	152.042.522	65,01	72,77
I. Personel Giderleri	11.192.386	10.781.312	3.768.891	3.421.775	29.164.364	43.669.799	66,78	21,47
Memur	9.824.731	9.034.573	3.113.890	2.890.182	24.863.376	36.781.520	67,60	18,31
İşçi	568.173	802.531	304.911	270.078	1.945.693	3.558.224	54,68	1,43
Diğer	799.482	944.208	350.090	261.515	2.355.295	3.330.055	70,73	1,73
II. Sosyal Güvenlik Kurum. Devlet Primi	1.405.582	1.319.885	452.585	442.918	3.620.970	10.101.779	35,84	2,67
Memur	1.217.878	1.057.800	368.384	365.602	3.009.664	7.382.093	40,77	2,22
İşçi	94.225	148.203	51.469	50.535	344.432	630.273	54,65	0,25
Diğer	93.479	113.882	32.732	26.781	266.874	2.089.413	12,77	0,20
III. Mal ve Hizmet Alımları	3.461.013	4.888.449	2.326.403	1.513.620	12.189.485	15.587.406	78,20	8,97
Savunma-Güvenlik	630.536	1.569.782	859.311	549.175	3.608.804	8.165.600	44,20	2,66
M.S.B	487.493	1.292.595	702.976	360.589	2.843.653	6.586.000	43,18	2,09
Jandarma Genel Komutanlığı	78.968	163.479	83.830	117.670	443.947	1.003.600	44,24	0,33
Emniyet Genel Müdürlüğü	64.075	113.708	72.505	70.916	321.204	576.000	55,76	0,24
Sağlık Harcamaları	1.668.785	1.556.112	556.418	444.778	4.226.093	165.000	2.561,27	3,11
Yeşil Kart Uygulamasına İlişkin Sağlık Hizmetleri	1.101.366	932.107	318.364	280.122	2.631.959	0	0,00	1,94
İlaç	190.417	237.981	92.028	59.546	579.972	99.152	584,93	0,43
Tedavi ve Sağlık Matzemesi	377.002	386.024	146.026	105.110	1.014.162	65.848	1.540,16	0,75
Devlet Boçları Genel Giderleri	20.423	16.752	562	9.849	47.586	115.000	41,38	0,04
Diğer Mal ve Hizmet Giderleri	1.141.269	1.745.803	910.112	509.818	4.307.002	7.141.806	60,31	3,17
IV. Cari Transferler	14.857.044	17.918.602	4.913.858	4.680.023	42.369.527	60.862.989	69,61	31,20
Görev Zararları	153.205	357.301	57.682	113.792	681.980	1.187.853	57,41	0,50
KİT Görev Zararları	50.000	230.000	20.000	50.600	350.600	660.000	53,12	0,26
SGK Görev Zararları	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Mali Kurumlar	66.000	82.500	26.000	48.000	222.500	345.000	64,49	0,16
Diğer Görev Zararları	37.205	44.801	11.682	15.192	108.880	182.853	59,55	0,08
Hazine Yardımları	9.222.710	8.806.857	3.076.540	3.361.563	24.467.670	34.538.020	70,84	18,02
Sosyal Güvenlik Kurum. Hazine Yardımları	197.500	187.908	64.614	62.826	512.848	760.000	67,48	0,38
Emekli Sandığı	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Bağ-Kur	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00
SSK	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00
İşsizlik Sigortası Fonu	197.500	187.908	64.614	62.826	512.848	760.000	67,48	0,38
Mahalli İdareler	410.792	426.161	132.898	145.565	1.115.416	1.471.493	75,80	0,82
Belediyelere Yardım	52.923	7.535	2.806	1.600	64.864	56.850	0,00	0,05
Diğer (İl özel İd. ve köyler)	357.869	418.626	130.092	143.965	1.050.552	1.414.643	74,26	0,77
Diğer Hazine Yardımları	131.417	184.488	70.028	45.172	431.105	717.527	60,08	0,32
DFİF	65.000	87.000	29.000	29.000	210.000	400.000	52,50	0,15
Diğer	66.417	97.488	41.028	16.172	221.105	317.527	69,63	0,16
Kar Amacı Güt.Kuruluş.Yapılan Tr.	150.203	296.469	46.172	68.164	561.008	662.338	84,70	0,41
Hane Halkına Yapılan Transferler	218.222	285.916	101.247	30.697	636.082	929.541	68,43	0,47
Burslar ve Harçlıklar	131.689	130.325	57.496	8.134	327.644	385.579	84,97	0,24
Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	50.218	95.937	29.769	15.349	191.273	435.529	43,92	0,14
Sağlık Amaçlı Transfer	9.806	14.523	4.133	3.728	32.190	52.987	60,75	0,02
Yiyecek Amaçlı Transfer	24.016	42.896	8.876	2.567	78.355	52.230	150,02	0,06
Barınma Amaçlı Transfer	2.493	2.235	973	919	6.620	3.216	205,85	0,00
Tarım Desteğe Ödemeleri	1.116.263	3.717.459	272.755	11.102	5.117.579	5.250.000	97,48	3,77
Doğrudan Gelir Desteği	483.759	2.041.238	10.000	8.534	2.543.531	2.730.000	93,17	1,87
Ürün Desteğe Ödemeleri	246.209	1.230.047	232.429	-230	1.708.455	1.560.000	109,52	1,26
Hayvancılık Desteğe Ödemeleri	280.000	0	44.000	0	324.000	710.000	45,63	0,24
Diğer	106.295	446.174	-13.674	2.798	541.593	250.000	216,64	0,40
Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	115.280	27.471	74.243	11.036	228.030	482.081	47,30	0,17
Sosyal Amaçlı Transferler	5.827	8.588	3.398	4.636	22.449	219.059	10,25	0,02
Yurtdışına Yapılan Transferler	97.617	129.055	65.265	38.619	330.556	636.524	51,93	0,24
Gelirden Ayrılan Paylar	3.777.717	4.289.486	1.216.556	1.040.414	10.324.173	16.957.573	60,88	7,60
V. Sermaye Giderleri	1.258.121	3.208.335	1.254.700	1.045.229	6.766.385	12.103.930	55,90	4,98
VI. Sermaye Transferleri	438.146	1.439.168	471.609	72.951	2.421.874	3.647.400	66,40	1,78
VII. Borç Verme	862.815	755.119	251.844	436.271	2.306.049	3.694.600	62,42	1,70
Yurtiçi Borç Verme	853.959	675.120	241.844	414.271	2.185.194	3.429.600	63,72	1,61
KİT	448.586	393.800	110.096	182.454	1.134.936	1.360.000	83,45	0,84
Risk Hesabı	55.623	74.198	16.400	31.970	178.191	600.000	29,70	0,13
Diğer	349.750	207.122	115.348	199.847	872.067	1.469.600	59,34	0,64
Yurtdışı Borç Verme	8.856	79.999	10.000	22.000	120.855	265.000	45,61	0,09
Kıbrıs	8.856	79.999	10.000	22.000	120.855	265.000	45,61	0,09
VIII. Yedek Ödenekler	0	0	0	0	0	2.374.619	0,00	0,00
Faiz Giderleri	15.966.790	10.926.676	5.767.670	4.317.827	36.978.963	52.946.024	69,84	27,23
I. İç Borç Faizi	13.380.641	9.202.602	5.030.580	3.998.526	31.612.349	43.626.000	72,46	23,28
II. Dış Borç Faizi	2.519.305	1.141.661	737.090	319.301	4.717.357	8.450.024	55,83	3,47
III. İskonto ve Kısa Vadeli İşlemlere Ait Faiz	66.844	582.413	0	0	649.257	870.000	74,63	0,48

Ek Tablo 2. Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri Karşılaştırmalı 2006-2007 (Ağustos Sonu)

	2006				2007				Artış Oranı	
	Ağustos	Toplam	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı	Ağustos	Toplam	Bütçe Tahmini	Gerçekleşme Oranı	Ağustos	Toplam
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	16.553.105	115.048.427	175.303.995	65,63	15.930.614	135.817.617	204.988.546	66,26	-3,76	18,05
Faiz Hariç Bütçe Giderleri	11.054.787	80.912.528	129.358.763	62,55	11.612.787	98.838.654	152.042.522	65,01	5,05	22,15
Personel Giderleri	2.939.704	24.813.921	37.732.718	65,76	3.421.775	29.164.364	43.669.799	66,78	16,40	17,53
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Pri	378.412	3.153.996	5.067.252	62,24	442.918	3.620.970	10.101.779	35,84	17,05	14,81
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.261.014	9.947.498	18.646.449	53,35	1.513.620	12.189.485	15.587.406	78,20	20,03	22,54
Savunma-Güvenlik	586.921	3.101.812	7.493.047	41,40	549.175	3.608.804	8.165.600	44,20	-6,43	16,35
Sağlık Giderleri	209.239	3.779.806	5.344.560	70,72	444.778	4.226.093	165.000	2.561,27	112,57	11,81
Genel Tedavi ve Sağlık Malzemesi Gid	105.334	1.005.248	1.629.800	61,68	105.110	1.014.162	65.848			
Genel İlaç Giderleri	45.528	520.673	804.149	64,75	59.546	579.972	99.152			
Yeşil Kart Sağlık Hizmetleri	58.377	2.253.885	2.910.611	77,44	280.122	2.631.959	0			
Devlet Borçları Genel Giderleri	18.163	61.484	85.360	72,03	9.849	47.586	115.000	41,38	-45,77	-22,60
Diğer Mal ve Hizmet Alım Giderleri	446.691	3.004.396	5.723.482	52,49	509.818	4.307.002	7.141.806	60,31	14,13	43,36
Cari Transferler	4.650.009	33.137.829	49.603.306	66,81	4.680.023	42.369.527	60.862.989	69,61	0,65	27,86
Görev Zararları	397.659	4.890.895	7.242.239	67,53	113.792	681.980	1.187.853	57,41	-71,38	-86,06
KİT' Görev Zararları	0	413.668	710.760	58,20	50.600	350.600	660.000	53,12		-15,25
T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'	260.478	3.634.503	4.975.265	73,05	0	0	0		-100,00	-100,00
Hazine Yardımları	1.058.436	13.862.537	21.739.476	63,77	3.361.563	24.467.670	34.538.020	70,84	217,60	76,50
Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına Hazine Ya	910.146	12.431.667	19.201.062	64,74	3.170.826	22.921.149	32.349.000	70,86	248,39	84,38
SGK Transfer*	851.000	12.015.000	18.543.000	64,80	3.108.000	22.408.301	31.589.000	70,94		
Emekli Sandığı	360.000	3.809.000	5.687.000	66,98	0	0	0		-100,00	-100,00
Bağ-Kur	0	2.472.000	4.330.000	57,09	0	0	0			-100,00
SSK	491.000	5.734.000	8.526.000	67,25	0	0	0		-100,00	-100,00
İşsizlik Sigorta Fonu	59.146	416.667	658.062	63,32	62.826	512.848	760.000	67,48	6,22	23,08
Sağlık, Emeklilik ve Sosyal Yardım Gide	0	0	0		3.108.000	22.408.301	31.589.000	70,94		
Mahalli İdarelere Hazine Yardımları	101.301	979.998	1.509.032	64,94	145.565	1.115.416	1.471.493	75,80	43,70	13,82
Diğer Hazine Yardımları	46.989	450.872	1.029.382	43,80	45.172	431.105	717.527	60,08	-3,87	-4,38
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yap	6.962	131.785	185.088	71,20	68.164	561.008	662.338	84,70	879,09	325,70
Hane Halkına Yapılan Transferler	51.878	501.984	798.013	62,90	30.697	636.082	929.541	68,43	-40,83	26,71
Tarımsal Amaçlı Transferler	1.740.955	4.375.226	4.746.722	92,17	11.102	5.117.579	5.250.000	97,48	-99,36	16,97
Hane Halkına Yapılan DiğerTransferle	18.930	177.785	329.023	54,03	11.036	228.030	482.081	47,30	-41,70	28,26
Sosyal Amaçlı Transferler	2.386	16.134	26.970	59,82	4.636	22.449	219.059	10,25	94,30	39,14
Yurtdışına Yapılan Transferler	62.042	455.111	592.200	76,85	38.619	330.556	636.524	51,93	-37,75	
Gelirden Ayrılan Paylar	1.310.761	8.726.372	13.943.575	62,58	1.040.414	10.324.173	16.957.573	60,88	-20,63	18,31
Mahalli İdare Payları	1.019.989	6.769.132	10.906.193	62,07	872.909	8.061.767	13.632.573	59,14	-14,42	19,10
Fonlara Verilen Paylar	193.926	1.468.850	2.466.903	59,54	162.438	1.834.617	2.990.000	61,36	-16,24	24,90
Diğer Paylar	96.846	488.390	570.479	85,61	5.067	427.789	335.000	127,70	-94,77	-12,41
Sermaye Giderleri	1.101.502	5.256.989	11.934.206	44,05	1.045.229	6.766.385	12.103.930	55,90	-5,11	28,71
Sermaye Transferleri	426.295	1.787.787	2.637.056	67,79	72.951	2.421.874	3.647.400	66,40	-82,89	35,47
Yurtiçi Sermaye Transferleri	411.295	1.733.007	2.458.547	70,49	62.951	2.381.821	3.421.134	69,62	-84,69	37,44
Yurtdışı Sermaye Transferleri	15.000	54.780	178.509	30,69	10.000	40.053	226.266	17,70	-33,33	-26,88
Borç Verme	297.851	2.814.508	3.737.776	75,30	436.271	2.306.049	3.694.600	62,42	46,47	-18,07
Yurtiçi Borç Verme	242.851	2.684.266	3.474.276	77,26	414.271	2.185.194	3.429.600	63,72		
Yurtdışı Borç Verme	55.000	130.242	263.500	49,43	22.000	120.855	265.000	45,61		-7,21
Yedek Ödenekler	0	0	0		0	0	2.374.619	0,00		
Faiz Giderleri	5.498.318	34.135.899	45.945.232	74,30	4.317.827	36.978.963	52.946.024	69,84	-21,47	8,33

**Ek Tablo 3. Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri Karşılaştırmalı 2006-2007
(Ağustos Sonu)**

	2007 Ağustos	2006 Ağustos	Artış (%)	2007 Bütçede Ön Görülen	2006 Yılsonu	2007 Bütçeye Göre Gerçekleşen (%)	2006 Yılsonuna Göre Gerçekleşen (%)
Merkezi Yönetim Gelirleri	127.390.590	115.521.959	10,27	188.158.954	171.309.331	67,70	67,43
I-Vergi Gelirleri	99.322.090	91.331.580	8,75	158.152.898	137.474.325	62,80	66,44
Gelir, Kar ve Sermaye Kazanç. Üz. Al. Ver.	31.176.986	26.490.467	17,69	45.342.460	40.140.754	68,76	65,99
Gelir Vergisi	21.723.267	18.195.267	19,39	33.417.674	28.983.049	65,01	62,78
Beyana Dayanan Gelir Vergisi	1.364.185	1.343.115	1,57		1.482.697		90,59
Basit Usulde Gelir Vergisi	173.891	148.310	17,25		166.490		89,08
Gelir Vergisi Tevkifatı	19.430.008	15.990.216	21,51		26.348.394		60,69
Gelir Geçici Vergisi	755.183	713.626	5,82		985.468		72,41
Kurumlar Vergisi	9.453.719	8.295.200	13,97	11.924.786	11.157.705	79,28	74,35
Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	118.873	518.229	-77,06		523.637		98,97
Kurumlar Vergisi Tevkifatı	-10.271	142.001	-107,23		214.616		66,17
Kurumlar Geçici Vergisi	9.345.117	7.634.970	22,40		10.419.452		73,28
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	3.061.635	2.705.855	13,15	3.639.729	3.117.184	84,12	86,80
Veraset ve İntikal Vergisi	75.981	67.463	12,63	135.468	119.079	56,09	56,65
Motorlu Taşıtlar Vergisi	2.985.654	2.638.392	13,16	3.504.261	2.998.105	85,20	88,00
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	40.899.933	39.626.684	3,21	68.828.147	59.419.991	59,42	66,69
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	10.880.617	10.920.531	-0,37	20.200.498	15.923.069	53,86	68,58
Özel Tüketim Vergisi	24.976.403	24.372.228	2,48	41.070.466	36.926.175	60,81	66,00
Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin ÖTV	14.053.281	13.293.941	5,71		20.550.743		64,69
Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin ÖTV	2.442.953	2.677.458	-8,76		4.138.481		64,70
Kolalı Gazoz, Alkollü İç. Ve Tüt Mam.	7.789.889	7.803.589	-0,18		11.262.044		69,29
Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin ÖTV	690.280	597.240	15,58		974.907		61,26
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	2.090.900	1.704.748	22,65	3.110.456	2.624.254	67,22	64,96
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer V.	2.952.013	2.629.177	12,28	4.446.727	3.946.493	66,39	66,62
Uluslararası Ticaret ve Muame. Al. Ver.	18.634.868	17.835.508	4,48	32.053.232	27.551.053	58,14	64,74
Gümrük Vergileri	1.652.379	1.339.797	23,33	2.375.876	2.080.931	69,55	64,38
İthalda Alınan Katma Değer Vergisi	16.958.250	16.468.685	2,97	29.583.000	25.425.510	57,32	64,77
Diğer Dış Ticaret Gelirleri	24.239	27.026	-10,31	94.356	44.612	25,69	60,58
Damga Vergisi	2.397.515	2.055.748	16,62	3.638.443	3.148.720	65,89	65,29
Harçlar	3.121.826	2.575.026	21,23	4.594.000	3.952.188	67,95	65,15
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	29.327	42.292	-30,66	56.887	144.435	51,55	29,28
II-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	6.600.764	5.886.923	12,13	7.817.781	7.529.949	84,43	78,18
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	983.454	709.350	38,64	1.322.827	1.115.010	74,34	63,62
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	4.269.698	3.136.119	36,15	3.593.637	3.626.959	118,81	86,47
Kurumlar Karları	664.075	1.421.508	-53,28	2.199.829	1.728.806	30,19	82,22
Kira Gelirleri	419.697	399.441	5,07	701.488	641.702	59,83	62,25
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	263.840	220.505	19,65	0	417.472	0	52,82
III-Alınan Bağışlar ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1.565.587	203.241	670,31	480.118	416.509	326,08	48,80
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	14	3.661		7.137	3.658	0,20	100,08
Özel Gelirler	1.565.573	199.580	684,43	472.981	412.851	331,00	48,34
IV-Faizler, Paylar ve Cezalar	10.780.952	15.087.676	-28,54	14.443.470	19.358.281	74,64	77,94
Faiz Gelirleri	3.529.730	3.917.761	-9,90	2.089.136	5.146.021	168,96	76,13
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	3.651.346	4.765.905	-23,39	6.031.412	6.278.944	60,54	75,90
Devlet Payları	145.500	133.484	9,00	247.333	198.088	58,83	67,39
Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar	3.505.846	4.632.421	-24,32	5.784.079	6.080.856	60,61	76,18
Para Cezaları	2.269.579	3.411.297	-33,47	3.129.396	4.360.565	72,52	78,23
Yargı Para Cezaları	106.091	70.999	49,43	115.396	112.067	91,94	63,35
İdari Para Cezaları	423.076	261.692	61,67	395.556	398.617	106,96	65,65
Vergi Cezaları	1.668.700	2.943.679	-43,31	2.117.578	3.506.489	78,80	83,95
Diğer Para Cezaları	71.712	134.927	-46,85	500.866	343.392	14,32	39,29
Diğer Çeşitli Gelirler	1.330.297	2.992.713	-55,55	3.193.526	3.572.751	41,66	83,76
V-Sermaye Gelirleri	5.991.722	216.925	2.662,12	2.565.816	1.841.105	233,52	11,78
Taşınmaz Satış Gelirleri	147.181	209.704	-29,81	413.659	313.337	35,58	66,93
Taşınır Satış Gelirleri	2.570	5.197	-50,55	5.157	8.787	49,84	59,14
Diğer Sermaye Satış Gelirleri	5.841.971	2.024		2.147.000	1.518.981	272,10	0,13
Özel Bütçeli İdarelerin Gelirleri	1.949.333	1.852.971	5,20	3.263.692	3.291.509	59,73	56,30
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelirleri	1.180.142	942.643	25,20	1.435.179	1.397.653	82,23	67,44

Ek Tablo 4. 2007 Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırmaya Göre % Dağılımı (Ağustos Sonu)

4 a)

	Personel Gid.	SGK Prim Öd.	Mal ve Hiz. Al.	Faiz Harc.	Cari Trans.	Sermaye Gid.	Sermaye Trans.	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	6,0	0,6	2,7	69,6	19,6	0,4	0,6	0,6	100
Savunma Hizmetleri	50,2	5,8	43,8	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	100
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	67,7	6,8	20,9	0,0	0,0	4,6	0,0	0,0	100
Ekonomik İşler ve Hizmetler	13,6	2,1	6,1	0,0	43,2	26,7	0,5	7,7	100
Çevre Koruma Hizmetleri	63,5	8,8	9,7	0,0	0,1	8,3	9,6	0,0	100
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	0,3	0,0	0,2	0,0	33,6	6,8	59,1	0,0	100
Sağlık Hizmetleri	44,2	6,6	42,8	0,0	0,1	6,3	0,0	0,0	100
Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	58,5	7,9	12,0	0,0	10,8	9,0	1,9	0,0	100
Eğitim Hizmetleri	65,5	8,4	10,4	0,0	4,2	6,6	0,2	4,7	100
Sosyal Gv.ve Sosyal Yardımlar	0,5	0,1	0,9	0,0	98,2	0,1	0,0	0,1	100

4 b)

	Personel Gid.	SGK Prim Öd.	Mal ve Hiz. Al.	Faiz Harc.	Cari Trans.	Sermaye Gid.	Sermaye Trans.	Borç Verme	
Genel Kamu Hizmetleri	11,0	9,4	11,6	100,0	24,6	2,9	13,0	13,0	
Savunma Hizmetleri	11,3	10,6	23,7	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	17,8	14,5	13,2	0,0	0,0	5,2	0,0	0,0	
Ekonomik İşler ve Hizmetler	7,4	9,3	8,0	0,0	16,1	62,4	3,4	52,7	
Çevre Koruma Hizmetleri	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	0,0	
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	3,3	80,5	0,0	
Sağlık Hizmetleri	11,2	13,4	25,8	0,0	0,0	6,9	0,0	0,0	
Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	4,1	4,4	2,0	0,0	0,5	2,7	1,6	0,0	
Eğitim Hizmetleri	36,6	37,8	13,9	0,0	1,6	15,8	1,1	33,1	
Sosyal Gv.ve Sosyal Yardımlar	0,4	0,4	1,7	0,0	54,5	0,5	0,1	1,2	
TOPLAM	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Ek Tablo 5. Genel Bütçe Finansmanı (Ağustos Sonu)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos
FAİZ DIŞI DENGE	1.062.507	3.908.486	12.451.827	13.323.512	19.342.579	19.849.176	19.623.960	27.281.852
BÜTÇE DENGESİ	-5.958.349	-8.079.299	-3.514.963	-5.723.601	-4.322.542	-7.044.290	-13.037.176	-9.697.111
BÜTÇE EMANETLERİ	-1.417.730	-758.273	-803.156	-664.976	-634.069	-493.670	-15.822	-311.561
DİĞER EMANETLER	-18.451	-51.755	-943.730	-891.259	-702.009	-790.654	426.481	443.633
AVANSLAR	5.367.759	1.303.900	1.168.133	1.122.322	958.553	703.681	683.563	574.927
Nakit Dengesi	-2.026.771	-7.585.427	-4.093.716	-6.157.514	-4.700.067	-7.624.933	-11.942.954	-8.990.112
Hazine Finansmanı	2.026.771	7.585.427	4.093.716	6.157.514	4.700.067	7.624.933	11.942.954	8.990.112
Toplam Net Borçlanma (Borçlanma eksi geri ödeme)	6.491.656	13.754.272	14.248.552	12.606.885	9.152.892	9.097.670	11.573.677	12.452.887
Yapılan Borçlanmaların toplamı	18.180.780	30.367.762	43.351.126	51.987.078	63.005.972	74.676.758	87.941.069	90.863.773
İç Borçlanma	16.338.655	24.836.436	37.616.299	46.110.511	55.415.913	66.503.085	78.966.332	81.708.787
Tahvil	12.274.655	19.876.436	30.393.299	37.790.511	47.095.913	58.183.085	67.024.332	68.975.787
Bono	4.064.000	4.960.000	7.223.000	8.320.000	8.320.000	8.320.000	11.942.000	12.733.000
Dış Borçlanma	1.842.124	5.531.327	5.734.827	5.876.567	7.590.059	8.173.673	8.974.738	9.154.986
Anapara Geri Ödemeleri Toplamı	-11.689.124	-16.613.490	-29.102.574	-39.380.193	-53.853.080	-65.579.088	-76.367.392	-78.410.886
İç Borçlanma	-10.784.343	-12.807.338	-24.770.721	-33.523.736	-46.048.856	-57.152.095	-67.203.207	-68.493.204
Tahvil	-7.860.343	-7.956.338	-17.406.721	-24.533.736	-37.058.856	-48.162.095	-52.448.626	-52.842.624
Bono	-2.924.000	-4.851.000	-7.364.000	-8.990.000	-8.990.000	-8.990.000	-14.754.581	-15.650.581
Dış Borçlanma	-904.780	-3.806.152	-4.331.853	-5.856.457	-7.804.224	-8.426.993	-9.164.186	-9.917.682
Borçlanma Dışı Diğer Finansman	49.958	131.951	223.944	383.793	421.081	464.377	1.514.413	1.544.403
Önceden Verilen Borçlardan Yapılan Anapara Tahsilatı	49.958	131.951	212.831	306.724	323.536	366.832	430.159	460.148
Özelleştirme Gelirlerinden Hazineye Aktarılan	0	0	0	0	0	0	986.710	986.710
Borç verme (-) Geri ödeme (+)	0	0	11.113	77.069	97.545	97.545	97.545	97.545
Kasa hareketi (- giriş, + çıkış)	-4.514.842	-6.300.797	-10.378.780	-6.833.164	-4.873.906	-1.937.114	-1.145.136	-5.007.178
Kaynak : Hazine Müsteşarlığı								

Ek Tablo 6. Merkezi Yönetim Borç Stokunun Kompozisyonu (Ağustos Sonu)

(milyon YTL)	Merkezi Yönetim Borç Stoku (2006 Sonu)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2007)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Şubat 2007)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Mart 2007)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Nisan2007)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Mayıs2007)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Haziran2007)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Temmuz2007)	%	Yönetim Borç Stoku (Ağustos2007)	%
İç Borç Stokunun Yapısı	251.470	100,0	257.350	100,0	263.165	100,0	263.724	100,0	262.336	100,0	258.968	100,0	253.718	100,0	256.125	100,0	258.109	100,0
<i>Kağıdı Elinde Tutanlar Açısından</i>	251.470	100,0	257.350	100,0	263.165	100,0	263.724	100,0	262.336	100,0	258.968	100,0	253.718	100,0	256.125	100,0	258.109	100,0
Kamuya	71.410	28,4	71.724	27,9	73.444	27,9	73.521	27,9	74.107	28,2	73.347	28,3	69.085	27,2	69.391	27,1	69.732	27,0
Piyasaya	180.060	71,6	185.625	72,1	189.721	72,1	190.202	72,1	188.230	71,8	185.621	71,7	184.634	72,8	186.734	72,9	188.377	73,0
<i>Faiz Yapısı Açısından</i>	251.470	100,0	257.350	100,0	263.165	100,0	263.724	100,0	262.336	100,0	258.968	100,0	253.718	100,0	256.125	100,0	258.109	100,0
Sabit Faizliler	121.053	48,1	127.558	49,6	129.732	49,3	128.805	48,8	128.495	49,0	123.389	47,6	120.922	47,7	123.520	48,2	124.860	48,4
Değişken Faizliler	130.417	51,9	129.791	50,4	133.434	50,7	134.919	51,2	133.841	51,0	135.580	52,4	132.796	52,3	132.605	51,8	133.249	51,6
<i>Döviz Kompozisyonu açısından</i>	251.470	100,0	257.350	100,0	263.165	100,0	263.724	100,0	262.336	100,0	258.968	100,0	253.718	100,0	256.125	100,0	258.109	100,0
Türk Lirası Cinsinden	216.800	86,2	219.577	85,3	226.051	85,9	228.215	86,5	230.043	87,7	227.092	87,7	222.316	87,6	224.969	87,8	226.555	87,8
Döviz Cinsinden	32.989	13,1	36.031	14,0	35.383	13,4	33.781	12,8	30.601	11,7	30.207	11,7	29.755	11,7	29.740	11,6	30.256	11,7
Döviz Endeksli TL	1.681	0,7	1.742	0,7	1.731	0,7	1.727	0,7	1.692	0,6	1.670	0,6	1.648	0,6	1.416	0,6	1.299	0,5
Dış Borç Stokunun Yapısı	93.573	100,0	95.256	100,0	94.906	100,0	94.159	100,0	90.158	100,0	89.095	100,0	87.768	100,0	88.093	100,0	89.264	100,0
<i>Faiz Yapısı açısından</i>	93.573	100,0	95.256	100,0	94.906	100,0	94.159	100,0	90.158	100,0	89.095	100,0	87.768	100,0	88.093	100,0	89.264	100,0
Sabit Faizliler	65.113	69,6	66.820	70,1	69.184	72,9	68.787	73,1	66.680	74,0	64.706	72,6	63.658	72,5	63.857	72,5	65.159	73,0
Değişken Faizliler	28.460	30,4	28.436	29,9	25.722	27,1	25.372	26,9	23.477	26,0	24.390	27,4	24.110	27,5	24.236	27,5	24.105	27,0
Toplam Borç Stokunun Yapısı	345.043	100,0	352.606	100,0	358.071	100,0	357.882	100,0	352.494	100,0	348.064	100,0	341.486	100,0	344.218	100,0	347.373	100,0
<i>Kağıdı Elinde Tutanlar Açısından</i>																		
Kamuya	71.410	20,7	71.724	20,3	73.444	20,5	73.521	20,5	74.107	21,0	73.347	21,1	69.085	20,2	69.391	20,2	69.732	20,1
Piyasaya (1)	273.633	79,3	280.881	79,7	284.627	79,5	284.361	79,5	278.388	79,0	274.717	78,9	272.401	79,8	274.827	79,8	277.641	79,9
<i>Faiz Yapısı Açısından</i>	345.043	100,0	352.606	100,0	358.071	100,0	357.882	100,0	352.494	100,0	348.064	100,0	341.486	100,0	344.218	100,0	347.373	100,0
Sabit Faizliler	186.166	54,0	194.379	55,1	198.916	55,6	197.591	55,2	195.175	55,4	188.094	54,0	184.580	54,1	187.377	54,4	190.019	54,7
Değişken Faizliler	158.877	46,0	158.227	44,9	159.155	44,4	160.291	44,8	157.319	44,6	159.969	46,0	156.906	45,9	156.841	45,6	157.354	45,3
<i>Döviz Kompozisyonu açısından</i>	345.043	100,0	352.606	100,0	358.071	100,0	357.882	100,0	352.494	100,0	348.064	100,0	341.486	100,0	344.218	100,0	347.373	100,0
Türk Lirası Cinsinden	216.800	62,8	219.577	62,3	226.051	63,1	228.215	63,8	230.043	65,3	227.092	65,2	222.316	65,1	224.969	65,4	226.555	65,2
Döviz Cinsinden	126.562	36,7	131.288	37,2	130.288	36,4	127.940	35,7	120.759	34,3	119.302	34,3	117.522	34,4	117.833	34,2	119.519	34,4
Döviz Endeksli TL	1.681	0,5	1.742	0,5	1.731	0,5	1.727	0,5	1.692	0,5	1.670	0,5	1.648	0,5	1.416	0,4	1.299	0,4
İç Borç Stokunun Ortalama Vadesi (Ay)	24		23,9		23,9		24,9		24,8		26,1		26,9		27		26,2	
İç Borçlanmanın Ortalama Vadesi (Ay)	27,5		24,1		44,9		42,8		29,5		55,6		32,7		28,9		40,9	
İç Borç İhaleleri Ortalama Faiz Oranı % (2)	21,47		20,36		18,85		19,81		19,1		18,81		18,52		17,56		18,58	

(1) Dış Borç Stokunun tamamının piyasaya olduğu varsayılmıştır.

(2) İskontolu Satışlar

Kaynak: www.hazine.gov.tr